

Міністерство освіти і науки України

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

**«Українська мова для класів з навчанням румунською мовою.
10-12 класи. Основний рівень»**
для закладів загальної середньої освіти

Автори-укладачі:

Фонарюк Т. І., Кульбабська О. В., Костіна-Кніжницька А. В., Михайловська Н. А.

**«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2026 року № 484)**

Чернівці
2026

Пояснювальна записка

Повна загальна середня освіта – систематизована та передбачена нормативно-правовими актами й відповідними державними стандартами сукупність результатів навчання та компетентностей, здобутих особою на рівнях початкової, базової середньої та профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта – третій рівень повної загальної середньої освіти, що створює рівні передумови для врахування вікових та індивідуальних особливостей, потреб й інтересів здобувачів освіти, виявлення та надолуження освітніх втрат у першому *профільно-адаптаційному циклі* (10-й рік навчання), а також для виформування індивідуальної освітньої траєкторії учнів / учениць з огляду на їхній усвідомлений життєвий вибір у *другому циклі* – *профільному* (11–12-й роки навчання).

Метою профільної середньої освіти є всебічний розвиток особистості здобувачів освіти через «утвердження у них української національної та громадянської ідентичності та формування компетентностей, необхідних для їх життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими особами, соціалізації, активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності, оборонної свідомості, громадянської стійкості, патріотизму, поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави; підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, освіти протягом життя, трудової діяльності та самореалізації; дотримання принципів гендерної рівності; виховання у здобувачів освіти самоповаги і поваги до інших, відповідального ставлення до довкілля, що базується на науковому світогляді та принципах сталого розвитку» [Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : Постанова КМУ від 25.07.2024 № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#n214>].

Отже, реалізація мети профільної середньої освіти ґрунтується на таких *ціннісних орієнтирах*, як:

- повага до особистості учня та учениці й визнання пріоритету їхніх інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень у визначенні мети й організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;
- створення освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри й партнерства, без будь-яких форм дискримінації учасників / учасниць освітнього процесу на засадах інклюзивності та безбар'єрності;

- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників / учасниць освітнього процесу й організації всіх видів навчальної діяльності, нетерпимості до корупції;
- становлення соціалізованої особистості учня та учениці, підтримка їхньої самостійності, підприємливості й ініціативності, розвитку критичного мислення й впевненості в собі;
- виформування культури здорового способу життя здобувача / здобувачки профільної середньої освіти, створення умов для забезпечення їхнього гармонійного фізичного та психоемоційного розвитку, добробуту;
- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання та взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів / учениць між собою та з дорослими;
- становлення в учня / учениці української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності й відповідальності;
- формування активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до загальнолюдських цінностей та суспільно-державних (національних) цінностей України, серед яких – українська мова;
- устійнення готовності до дієвого виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності й територіальної цілісності України, готовності до національного спротиву;
- плекання в учнів / учениць любові до рідного краю, цивілізованої взаємодії з природою.

Мовно-літературна освітня галузь охоплює українську мову та літературу, мови й літератури відповідних корінних народів і національних спільнот, іншомовну освіту.

Метою мовно-літературної освітньої галузі загалом і навчання української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням румунською мовою зокрема є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які шанують державну українську мову, володіють і використовують її в повсякденні та в професійних сферах, розуміють важливість української мови як національної цінності й важливого атрибута української національної та громадянської ідентичності, до того ж здатні спілкуватися як рідною румунською мовою, так і іноземними мовами, читають інформаційні й художні тексти української та зарубіжних літератур для духовного,

культурного й національного самовираження, міжкультурного діалогу, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування системи суспільно-державних (національних) цінностей України і ставлень, а також для подальшого професійного становлення, виховання громадянської стійкості.

Здобуття профільної середньої освіти в академічних ліцеях спрямовано на виформування й розвиток ключових і предметних компетентностей особистості, що ґрунтуються на синтезі її світоглядних установок, знань, умінь, цінностей, досвіду, емоцій, діяльнісних, поведінкових та інших компонентів, змобілізованих для активної життєдіяльності випускників і випускниць у відкритому мінливому глобалізованому світі.

Компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі

Ключові компетентності	Уміння	Ставлення
<p><i>Вільне володіння державною мовою</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • здійснювати комунікацію в усній і письмовій формі на основі знання функцій мови, її ресурсів (лексико-фраземних, граматичних) і норм сучасної української літературної мови, типів мовної взаємодії, особливостей стилів мовлення інформаційних і художніх текстів, медіатекстів тощо; • здобувати та опрацьовувати інформацію з усіх (друкованих і цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній і письмовій формі для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільно-державних (національних) цінностей України; 	<ul style="list-style-type: none"> • поцінування української мови як чинника національної та громадянської ідентичності, патріотизму, оборонної свідомості, поваги до державних символів, суспільно-державних цінностей України; • виявлення мовної стійкості у використанні державної української мови; • прагнення послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя,

	<ul style="list-style-type: none"> • відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як обов'язкового засобу спілкування на всій території України, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих і навчальних ситуаціях, творчого самовираження та самовдосконалення. 	<p>зокрема в професійній діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнення до ненасильницької комунікації; • потреба в читанні творів художньої літератури українською мовою.
<p><i>Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • здійснювати комунікацію в усній і письмовій формі на основі знання функцій української та рідної мови, їхніх ресурсів і норм, особливостей основних стилів і жанрів мовлення, типів мовної взаємодії; • здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих і цифрових, зокрема аудіовізуальних) як українськомовних, так і джерел рідною / іноземними мовами, критично осмислювати її, використовувати для комунікації в усній і письмовій формі для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільно-державних (національних) цінностей України; • відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих і навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації та досвід комунікації державною мовою; • відповідно до ситуації ефективно виражати ідеї, почуття, пояснювати та обговорювати факти, явища, події, обґрунтовувати свої погляди і переконання в усній і 	<ul style="list-style-type: none"> • цінування рідної мови як чинника національної та громадянської ідентичності; • розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного діалогу, особистісного розвитку та професійної самореалізації; • відкритість до вивчення іноземних мов; • готовність спілкуватися рідною та іноземними мовами; • дотримання принципів толерантності й культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників, усвідомлення та урахування

	письмовій формі в різних особистісних і соціальних контекстах (побутових, навчальних, громадських тощо), спираючись на мовний і мовленнєвий досвід, мовні норми у спілкуванні, соціокультурні реалії та особливості міжкультурної комунікації.	переваг та/або обмежень окремих груп чи осіб, виявлення розуміння та співпереживання.
<i>Математична компетентність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • здатність розвивати та застосовувати математичні знання та методи для розв'язання широкого спектра проблем у повсякденному житті; • моделювання процесів і ситуацій із застосуванням математичного апарату; • усвідомлення ролі математичних знань і вмінь в особистому та суспільному житті людини. 	<ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем; • прагнення висловлюватися логічно, точно і послідовно.
<i>Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій</i>	<ul style="list-style-type: none"> • формування наукового світогляду; • здатність і готовність застосовувати відповідний комплекс наукових знань і методологій для пояснення світу природи; • набуття досвіду дослідження природи та формулювання доказових висновків на основі отриманої інформації; • розуміння змін, зумовлених людською діяльністю; • відповідальність за наслідки такої діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку держави й особистості.
<i>Інноваційність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • здатність реагувати на зміни й долати труднощі, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності; 	<ul style="list-style-type: none"> • відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших

	<ul style="list-style-type: none"> • відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, групі, закладі освіти, родині, місцевій громаді й суспільстві тощо; • спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе й розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися та досягати успіхів. 	осіб на основі партнерської взаємодії.
<i>Екологічна компетентність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки в довкіллі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту й взаємозв'язку господарської діяльності та важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства. 	<ul style="list-style-type: none"> • інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування та поширення ідей сталого розвитку суспільства.
<i>Інформаційно-комунікаційна компетентність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • впевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; • здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні, особистому та суспільному житті, дотримуючись принципів академічної доброчесності. 	<ul style="list-style-type: none"> • задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; • прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі; • готовність дотримуватися авторських прав; • прагнення особистісного розвитку як компетентного мовця та читача за допомогою цифрових технологій.

<p><i>Навчання впродовж життя</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • здатність визначати й оцінювати власні потреби та ресурси для набуття компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, віднаходити можливості для навчання й саморозвитку; • спроможність навчатися та працювати в колективі й самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки (за потреби); використовувати ефективні прийоми й засоби вивчення державної/ рідної/іноземної мов з урахуванням власних стратегій навчання. 	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; • усунування власних мовних і комунікативних бар'єрів, усвідомлення та подолання стереотипів мовленнєвої поведінки, виформування стресостійкості й гнучкості; • розуміння ролі читання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку, самонавчання і самовдосконалення; • прагнення збагачувати читацький і мовленнєвий досвід.
<p><i>Громадянські та соціальні компетентності</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення української національної та громадянської ідентичності й виявлення громадянської стійкості; • готовність до дієвого виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей 	<ul style="list-style-type: none"> • плекання громадянських цінностей, актуалізованих у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів;

України, незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу;

- готовність до національного спротиву, усвідомлення суспільної значущості військової служби та повага до неї;

- виявлення соціальної активності й відповідальності, оборонної свідомості;

- спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, спираючись на розуміння загальнонародських і суспільних цінностей, суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей і спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію;

- стійке усвідомлення свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством, повага до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави;

- виявлення поваги до інших осіб, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях;

- шанування української культури, бажання пізнавати культури інших народів і критично осмислювати їх надбання;

- збереження суспільно-державних (національних) цінностей України, повага до права кожного народу на свою культуру, шанобливе ставлення до інших культур, якщо їх надбання не завдає шкоди українським національним цінностям та інтересам;

- відкритість до культурного різноманіття за допомогою вивчення мов і літератур та здійснення міжкультурної комунікації;

- повага до права й законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державотворчого чинника української нації;

- утвердження права на власну думку.

	<ul style="list-style-type: none"> • дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах і ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності. 	
<p><i>Культурна компетентність</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • виформування стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти й цінувати творчі способи вираження та передавання ідей у різноманітних формах культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; • прагнення до розвитку та вираження власних ідей, почуттів засобами культури й мистецтва. 	<ul style="list-style-type: none"> • потреба в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним; • поцінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань України та людства; • відкритість до міжкультурної комунікації, усвідомлення національної специфіки, індивідуальних і соціальних стереотипів (зокрема в художньому тексті, медіатексті); • зацікавленість світовими культурними здобутками; • готовність сприймати літературний твір як структуру,

		відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.
<i>Підприємливість та фінансова грамотність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • виявлення ініціативності, спроможності використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших осіб у будь-якій сфері життєдіяльності; • здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; • уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; • здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> • готовність брати відповідальність за себе та інших осіб; • відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку; • розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації, зокрема у професійній кар'єрі та діловому середовищі; • усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування рідною/ іноземною мовами для забезпечення добробуту і фінансового успіху; • готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів.

Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, індивідуальний, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів / учениць; їхні потреби та інтереси, які мотивують до активного навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному й інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі **вміння**:

1) читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання та усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) в різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, а отже, охоплює вміння виявляти приховану й очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, увиразнювати власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу й добору контраргументів;

2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, тобто словесно передавати думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії;

3) критично і системно мислити, щоб визначати характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язки; формувати вміння аналізувати й оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, брати до уваги протилежні думки та контраргументи; розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел та достовірності інформації;

4) логічно обґрунтовувати позицію на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування як судження та висновки, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів;

5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, добросесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, уміння випробовувати нові ідеї;

6) виявляти ініціативу під час активного пошуку і пропонування рішень для розв'язання проблем, активну участь у різних видах діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, уміння брати на себе відповідальність;

7) конструктивно керувати емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть допомагати і перешкоджати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) оцінювати ризики, що передбачає вміння розрізняти прийнятні й неприйнятні ризики, зважаючи на істотні чинники;

9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які спричиняють їх появу; досягнення поставлених цілей із прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) розв'язувати проблеми, що зумовлює вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати й аргументувати рішення;

11) співпрацювати з іншими, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної діяльності; планувати власну та групову (колективну) роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

Базові знання мовно-літературної освітньої галузі

Інформація: джерело інформації; інформація текстова, графічна, числова тощо; достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації; надійність і ненадійність джерел інформації; критерії добору і способи пошуку інформації; відкрита і прихована інформація; факти й судження; маніпуляція та пропаганда.

Комунікація: комунікативна взаємодія; ситуація спілкування; адресат, адресант; форма та зміст повідомлення; мета й позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; вербальні й невербальні засоби; типові стратегії мовленнєвої взаємодії; аргументація; інтонаційні засоби; емоційний стан співрозмовників; формули мовленнєвого етикету; жанрові форми мовлення; різноманітні стратегії продукування ідей; принципи етики спілкування, норми літературної вимови; соціокультурні норми; стереотипи, протидія та попередження дискримінації, цькування (булінгу); протидія пропаганді й маніпуляції; ненасильницька комунікація; суспільно-культурний контекст; цифрове середовище; безпечна поведінка в цифровому просторі; онлайн-взаємодія; форми презентації; академічна доброчесність.

Текст: різновиди текстів (одиничні й множинні, цілісні, перервані та змішані); опис, розповідь, роздум; стилі й жанри; структура тексту; фрагментарні тексти; зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; підтекст; культурно-історичний контекст; гіпертекст у медіатексті; особистий і суспільний досвід; мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду).

Літературний твір: художні твори українських і зарубіжних авторів; література корінних народів й національних меншин; актуальна національна та загальнолюдська, зокрема морально-етична, проблематика творів;

роди й жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; літературно-мистецькі епохи, напрями, течії та стилі; індивідуальний стиль; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; художній переклад; читацький досвід, емоційний стан читача.

Мовні засоби: мова як система; мовні одиниці різних рівнів, їхні характерні ознаки та функції в усному й писемному мовленні; мова як відображення картини світу; мовна норма та її динамічність в історико-культурному контексті; помилка; засоби художньої виразності.

Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учня / учениці, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності школярів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Модельну навчальну програму розроблено для 10–12 класів із навчанням румунською мовою закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням мовно-літературної освітньої галузі з української мови. Представлений документ-орієнтир розпрацьовано відповідно до Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова КМУ від 25.07.2024 № 851), Типової освітньої програми (наказ МОН України від 26.05.2025 № 765) та «Концептуальних засад реформування середньої школи «Нова українська школа» (Рішення Колегії МОН України від 27 жовтня 2016 року), Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти. Модельна навчальна програма відповідає меті й ідейним засадам зазначених документів і реалізує загальні та конкретні очікувані результати, окреслені в них. До того ж Програму укладено з метою забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою, удосконалення мовленнєвої та комунікативної компетентностей учнів / учениць у багатомовному середовищі, розвитку їхньої національної та громадянської ідентичності, а також підготовки до подальшого професійного самовизначення.

Основна мета модельної навчальної програми – розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів / учениць, виформування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху й самореалізації, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних і культурних цінностей українського народу.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями навчання української мови в 10–12 класах із навчанням румунською мовою в академічних ліцеях є:

- виховання стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення державної української мови, усвідомлення її ролі в професійному та громадянському становленні особистості, розвитку національної культури й суспільства;
- узагальнення й поглиблення знань учнів / учениць про мовлення та мову як суспільні явища;
- збагачення духовного світу здобувачів освіти, формування їхніх світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів; усвідомлення значення мови як важливого чинника національної ідентичності;
- виформування в здобувачів освіти компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування, відповідно до мети, жанру і складу учасників комунікативного акту; дотримання норм українського етикету;
- узагальнення та поглиблення здобутих знань, закріплення лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, акцентуаційних і правописних компетентностей, необхідних для грамотного усного й писемного мовлення в професійній, навчальній, публічній діяльності; здатності ліцеїстів і ліцеїсток до аналізу й оцінки мовних явищ і фактів; виформування навичок контролювати своє мовлення з метою недопущення явищ мовної інтерференції, зокрема у вимові звуків, звукосполучень, формах словозміни, синтаксичної та інтонаційної організації фрази тощо;
- створення сприятливого психологічного середовища, що стимулює мовленнєву активність, сміливість висловлювати власні думки;
- формування вмінь слухати, читати, говорити та писати українською мовою на рівні, що відповідає потребам академічного, професійного та міжособистісного спілкування;
- удосконалення вмінь орієнтуватися в українськомовній інформації, застосовувати на практиці одержані відомості, зокрема формувати й обстоювати власну думку на ґрунті критичного та креативного мислення;
- удосконалення навичок самостійної навчальної діяльності впродовж життя, розвиток інтелектуальних творчих здібностей учнів / учениць, підприємливості, готовність до ефективної трудової діяльності в умовах глобалізаційних зрушень.

Модельну навчальну програму «Українська мова» для 10–12 класів з навчанням румунською мовою вирізняють такі особливості:

1. *Наступність між базовою та профільною середньою освітою.* Програма створює плавний, логічний перехід, що спирається на здобуті знання, виформовує єдиний освітній простір, ураховує інтереси учнів (профілізація, запити, здібності), узгоджує методику викладання та адаптує учнів до нових вимог старшої школи через розвивальні методики та формувальне оцінювання, забезпечуючи безперервність і цілісність розвитку особистості.

2. *Урахування специфіки володіння українською та румунською мовами (білінгвальний контекст).* Програма передбачає не лише вивчення школярами / школярками двох мов як систем, а і використання їх у навчальному процесі як засобів для опанування змісту програмових предметів (порівняльний аналіз мовних явищ, використання перекладних словників, інтеграцію двомовних матеріалів).

3. *Узаємозв'язок комунікативних, освітніх і виховних завдань.* Програма методично забезпечує системний процес формування пізнавальних і творчих знань, умінь та навичок учнів / учениць, орієнтує навчальну роботу на свідоме й грамотне конструювання власних висловлювань і толерантного сприйняття чужих висловлювань у процесі активної мовленнєвої діяльності для адаптації в новому соціокультурному середовищі.

4. *Практична спрямованість і комунікативна орієнтація.* Основну увагу приділено розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо, аудіювання), потрібних для життя, навчання та професійної діяльності в Україні.

5. *Міжкультурний компонент.* Програма ґрунтована на принципах культури міжетнічних відносин, толерантного ставлення до історії, мови, культури та вірувань корінних народів і представників усіх національних спільнот, які проживають в Україні.

6. *Принцип науковості й диференціація навчання.* Програму ґрунтовано на сучасних, достовірних наукових знаннях, що формують в учнів / учениць уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, процесами та явищами, а також навчають їх методам наукового пізнання та прийомам діалектичного мислення; для пізнавальної активності здобувачів освіти з неоднаковим рівнем володіння українською мовою запропоновано завдання різних рівнів складності: від простих комунікативних ситуацій – до складних видів академічного та професійного мовлення, що вможливорює виформування індивідуальної освітньої траєкторії ліцеїстів / ліцеїсток, обрання методів, форм і темпів навчання.

7. *Використання сучасних технологій.* Програма орієнтує вчителя / вчительку на використання цифрових ресурсів (онлайн-словники, навчальні платформи, інтерактивні вправи, медіаконтент) як інструментів підвищення мотивації ліцеїстів / ліцеїсток.

Структура модельної навчальної програми зумовлена освітньою метою, визначеними завданнями та очікуваними результатами навчання української мови в 10–12 класах із навчанням румунською мовою в академічних ліцеях і відповідає Державному стандарту профільної середньої освіти.

Вступна частина містить «Пояснювальну записку», у якій зазначено освітню галузь, реалізацію якої забезпечує навчальний предмет; визначено освітню мету й завдання предмета з огляду на мету відповідної освітньої галузі Державного стандарту; описано способи реалізації програми й особливості організації освітнього процесу під час її вивчення; диференційовано очікувані результати навчання, що відповідають вимогам до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мовно-літературній освітній галузі (українська мова як державна) для класів (груп) з навчанням мовою національної меншини, яка не належить до групи слов'янських мов.

Основну частину програми структуровано за лінійним принципом, що передбачає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання, узгоджену з орієнтирами для оцінювання з Державного стандарту профільної середньої освіти (із зазначенням індексу цього орієнтира); окреслено пропонований зміст навчального предмета й рекомендовано види навчальної діяльності здобувачів освіти з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей, а також типу закладу освіти.

Прикінцева частина програми визначає методичні підходи до реалізації відповідної програми, окреслює особливості навчального предмета, методи й технології навчання, рекомендує орієнтовні ресурси, необхідні для реалізації програми, описує використання різних систем оцінювання, а також інструментарій для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Навчальне навантаження в типових навчальних планах для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням, орієнтоване на: I – кількість навчальних годин для обов'язкових освітніх компонентів, спільних для всіх профілів*; II – кількість навчальних годин для обов'язкових освітніх компонентів за обраним профілем відповідно до освітніх галузей**; III – кількість навчальних годин для вибіркового освітніх компонентів, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)***

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками / тижнями навчання:

Додаток 2
до Типової освітньої програми для 10–12 класів
закладів загальної середньої освіти,
які забезпечують здобуття профільної середньої
освіти за академічним спрямуванням (розділ 3)

**Загальний обсяг навчального навантаження для 10–12 класів академічних ліцеїв
з навчанням мовою корінного народу або національної меншини поряд з державною мовою чи
з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини**

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ КЛАСТЕР

(профілі з поглибленим вивченням української мови та літератури, мов і літератур корінного народу або національної меншини)

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на тиждень / на рік												
		10-й рік навчання						11-й рік навчання			12-й рік навчання			Разом
		I семестр			II семестр			I семестр			II семестр			
		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Мовно-літературна	на тиждень	10			14			14			14			
	на рік	160			266			490			490			1406

Рекомендована кількість годин на тиждень у класах

Додаток 4 до Типових освітніх програм для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням

Для забезпечення поглибленого вивчення предметів та інтегрованих курсів у межах відповідного профілю використовують модельні навчальні програми поглибленого рівня, а для всіх інших предметів й інтегрованих курсів

– модельні навчальні програми основного рівня. Наприклад, для профілів із поглибленим вивченням географії та іноземної мови використовують модельні навчальні програми з географії та іноземної мови поглибленого рівня, а для інших предметів та інтегрованих курсів у межах цих профілів обирають модельні навчальні програми основного рівня.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ КЛАСТЕР
(профілі з поглибленим вивченням української мови та літератури,
мов і літератур корінних народів і національних меншин)

Назва освітньої галузі	Рік навчання	10		11	12
		I семестр	II семестр		
Освітні компоненти		Кількість годин на тиждень			
Мовно-літературна	Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)	2	3	3	3
	Українська мова	2	3	3	3
	АБО				
	Українська мова	2	3	3	3
	Українська література	1	2	2	2
	Зарубіжна література	1	1	1	1
	ТА				
	Інтегрований мовно-літературний курс (мова та література корінного народу або національної меншини)	3	5	5	5
	АБО				
	Мова корінного народу або національної меншини	2	3	3	3
	Література корінного народу або національної меншини	1	2	2	2
	ТА				
	Іноземна мова	3	3	3	3
	УСЬОГО (мінімально) / галузь	10	14	14	14

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ КЛАСТЕР
(профілі з поглибленим вивченням географії та іноземної мови)

Назва освітньої галузі	Рік навчання	10		11	12
		I семестр	II семестр		
Освітні компоненти		Кількість годин на тиждень			
Мовно-літературна	Інтегрований мовно-літературний курс (української мови, української та зарубіжної літератур)	4	4	4	4
	АБО				
	Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)	2	2	2	2
	Українська мова	2	2	2	2
	ТА				
	Інтегрований мовно-літературний курс (мова та література корінного народу або національної меншини)	3	3	3	3
	АБО				
	Мова корінного народу або національної меншини	2	2	2	2
	Література корінного народу або національної меншини	1	1	1	1
	ТА				
	Іноземна мова	3	5	5	5
	УСЬОГО (мінімально) / галузь	10	12	12	12

Кількість навчальних годин для обов'язкових освітніх компонентів за обраним профілем може бути перерозподілена на обов'язкові освітні компоненти, спільні для всіх профілів, але не може бути перерозподілена на вибіркові освітні компоненти

Основна частина
10 клас
(70 годин, 2 год./тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
<p>розуміє роль української мови у формуванні особистості [10 УМД 4.1.2]; визначає тему, основну ідею порушених у почутому, прочитаному тексті / медіатексті, розрізняє важливі для розуміння деталі [10 УМД 1.4.1]; самостійно створює тексти, виявляючи творчу індивідуальність, використовуючи різні способи їх презентації відповідно до мовленнєвої ситуації [10 УМД 3.1.5]; обґрунтовує власну позицію щодо мови як засобу самовираження [10 УМД 1.6.1]; установлює зв'язок між фрагментами інформації здобутої з кількох джерел [10 УМД 1.4.2]; визначає мету мовця і передбачає комунікативний намір співрозмовника [10 УМД 1.4.4]; сприймає тексти відповідно до особливостей національної культури та епохи [10 УМД 2.1.3]; зіставляє тексти подібної тематики різних культур [10 УМД 2.2.4];</p>	<p style="text-align: center;">ВСТУП (2)</p> <p>Роль мови у формуванні особистості. Мова як засіб самовираження.</p> <p>Комунікація. Комунікативна мета та намір: як нас розуміють. Добирання доречних мовних засобів для комунікативної мети. Вербальні та невербальні засоби спілкування.</p> <p>Текст. Взаємозв'язок змісту і форми тексту. Як мовне оформлення тексту впливає на досягнення комунікативної мети.</p> <p>Інформація. Робота з множинними джерелами. Поєднання інформації, поданої в різні способи (словесно, графічно).</p>	<p>Розкриття теми в прослуханих / прочитаних текстах / медіатекстах про роль мови у формуванні особистості.</p> <p>Складання монологу / тексту для виступу про розуміння ролі мови у виформуванні особистості. Добір і систематизація матеріалу для монологу з мережі Інтернет.</p> <p>Добір і використання доречних цитат із різних джерел.</p> <p>Аналіз постів у соцмережах, заголовків новин або виступів політиків із метою розмежування декларованої мети і прихованого наміру.</p> <p>Складання переліку мовних засобів, що допомагають виразити прохання, наказ, пораду чи загрозу.</p> <p>Розробка чек-ліста або інфографіки «Як говорити, щоб бути почутим».</p> <p>Створення правил комунікації в месенджерах, де відсутність або наявність невербальних сигналів часто викривляє сприйняття наміру.</p>

<p>здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних засобів [10 УМД 1.7.1];</p> <p>фіксує в письмовій формі власні міркування або інформацію з різних джерел, зважаючи на адресата [10 УМД 3.1.1];</p> <p>дотримується вимог до писемного мовлення, удосконалює написане [10 УМД 3.1.2], [10 УМД 3.3.2];</p> <p>бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети й ситуації спілкування [10 УМД 1.1.2];</p> <p>фіксує почуте повідомлення для оптимізації запам'ятовування, розуміння та подальшого використання почутого [10 УМД 1.2.2];</p> <p>аналізує та враховує різні емоційні реакції (свої та інших осіб) для ефективного спілкування [10 УМД 1.8.1];</p> <p>дотримується засад академічної доброчесності, зокрема норм авторського права, під час створення власних текстів [10 УМД 3.1.3].</p>		<p>Опрацювання статей, графіків, діаграм на відповідну тематику.</p>
<p>знає, що вивчають фонетика й орфоепія, графіка й орфографія; групи звуків, алфавіт, співвідношення звуків і букв; вивчені орфоепічні та орфографічні правила [10 УМД 4.1.1];</p> <p>розрізняє в словах ненаголошені й наголошені голосні, правильно вимовляє та</p>	<p>Поглиблення й систематизація з фонетики та орфографії (14) (ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ)</p> <p>Звуки мовлення. Алфавіт. Склад. Основні правила переносу слів із рядка в рядок.</p>	<p>Формулювання запитань / відповідей на запитання інших комунікантів за змістом прослуханих повідомлень.</p> <p>Робота з картками слів, що мають подвійний наголос або часто наголошуються неправильно.</p> <p>Прослуховування слів із подвійним</p>

<p>позначає їх на письмі [10 УМД 4.1.1]; перевіряє написання слів відповідно до правил та орфографічного словника [10 УМД 3.3.1]; використовує орфоепічний словник із метою правильної вимови й написання потрібних слів [10 УМД 2.5.2]; розрізняє звучання та написання слів з приголосними, що чергуються, правильно вживає їх у мовленні [10 УМД 3.3.1]; сприймає тексти відповідно до особливостей національної культури та епохи [10 УМД 2.1.3]; правильно вимовляє та пише слова з пом'якшеними й м'якими приголосними, з апострофом, подовженими та подвоєними приголосними, а також використовує подібні слова в мовленні [10 УМД 3.3.1]; грамотно пише слова іншомовного походження за правилом «дев'ятки» [10 УМД 3.3.2]; правильно пише географічні назви іншомовного походження, зокрема румунські власні назви, знає відмінності їх написання румунською та українською мовами [10 УМД 3.1.4]; орієнтується в користуванні різних видів словників [10 УМД 2.5.3]; модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [10 УМД 1.7.1-3];</p>	<p>Наголос. Причини відхилення від орфоепічних норм і способи їх подолання. Орфоепічні словники. Орфографічні й орфоепічні норми. Орфографічні та орфоепічні помилки. Складні випадки правопису ненаголошених голосних. Позначення м'якості приголосних на письмі. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Основні випадки чергування [y] з [e], [i] з [ï]. Фонетичні явища української мови (уподібнення, спрощення, подовження та подвоєння приголосних). Написання слів іншомовного походження: букви <i>и, і</i>; правопис знака м'якшення та апострофа; подвоєння букв у загальних і власних назвах. Написання румунських власних назв українською мовою.</p> <p>Комунікація. Модифікація інтонаційних засобів залежно від ситуації спілкування. Прийоми активного слухання: шлях до порозуміння. Текст. Сприймання текстів різних видів (цілісних, змішаних) через критичне читання.</p>	<p>наголосом та слів, у яких наголос змінює значення (<i>átлас – атлác</i>). Робота з онлайн-словником <i>Leksika</i> для перевірки складних випадків наголошення (напр., <i>фаховий, одинадцять, маркетинг</i> тощо). Порівняння новини з офіційного джерела та посту в соціальних мережах. Оцінювання за критеріями: дата, авторство, наявність доказів, кліки, коментарі, репости, збереження тощо. Установлення відповідності між змістом почутого повідомлення та графічною інформацією. Визначення теми й основної ідеї почутого повідомлення / прочитаного / побаченого тексту / медіатексту. Прослуховування коротких аудіозаписів та виправлення «умисних» орфоепічних помилок диктора. Робота зі скоромовками, чистомовками для відпрацювання правильної вимови голосних і приголосних звуків. Пошук слів в онлайн-версіях орфоепічних словників. Створення візуальної схеми-алгоритму: «Якщо не можна перевірити наголосом...». Навчальна діяльність із деформованими текстами. Створення графічних текстів (інфографіки) на основі пошуку й опрацювання інформації.</p>
---	--	--

<p>вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [10 УМД 1.1.3-1];</p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання під час сприймання інформації з різних джерел [10 УМД 1.1.1-1];</p> <p>формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4];</p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) різних стилів [10 УМД 2.1.1-1];</p> <p>поєднує подану в різні способи інформацію (словесну, графічну, числову) з кількох текстів [10 УМД 2.2.5-1];</p> <p>віднаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до цілей [10 УМД 1.3.1-1];</p> <p>визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням [10 УМД 1.3.1-1].</p>	<p>Інформація. Стратегії пошуку інформації. Оцінювання достовірності й новизни інформації з різних джерел.</p>	<p>Складання власного усного / письмового висловлення (з огляду на вивчені правописні норми).</p> <p>Складання речень / текстів, у яких трапляються слова-винятки.</p> <p>Створення колажів / коміксів зі словами іншомовного походження.</p> <p>Переклад текстів із румунської мови на українську й навпаки.</p> <p>Робота з контурною картою або атласом – правильне підписання румунських міст і річок.</p> <p>Робота з текстами різних стилів (уривок із драми, офіційна промова, допис у соцмережах).</p> <p>Перегляд та обговорення відеофрагментів без звуку.</p> <p>Запис коротких відео на одну тему: для офіційного каналу школи та для будь-якої соцмережі.</p> <p>Створення презентації або плаката про те, як ті самі жести сприймають носії різних культур.</p> <p>Перефразування речень, текстів.</p> <p>Перегляд фрагментів Ted-виступу, інтерв'ю або дискусійного ток-шоу.</p> <p>Складання діалогів, розповідей із певним визначеним набором слів.</p> <p>Аудіювання текстів із вивченими орфограмами.</p> <p>Усний твір за поданим початком.</p>
---	---	---

		<p>Використання прийомів «Ехо», «Підбадьорювання» та «Дзеркало».</p> <p>Опрацювання цілісних, змішаних текстів.</p> <p>Опрацювання текстів з оголошеннями та рекламою.</p> <p>Створення «Пам'ятки критичного читача».</p> <p>Використання професійних пошукових інструментів.</p> <p>Опрацювання різних джерел інформації.</p> <p>Складання «Пам'ятка перевірки джерел на достовірність».</p>
<p>знає відомості про основу слова й закінчення змінюваних слів [10 УМД 4.1.1];</p> <p>розрізняє корінь, префікс, суфікс як значущі частини слова; розуміє їх роль у творенні нових слів [10 УМД 4.1.1];</p> <p>розрізняє форми слова і спільнокореневі слова, правильно вживає їх у мовленні [10 УМД 1.7.1];</p> <p>розрізняє слова з префіксами та з однозвучними прийменниками [10 УМД 2.1.3];</p> <p>знає вивченні орфографічні правила; правильно конструє словосполучення на позначення просторових відношень [10 УМД 1.7.1];</p> <p>знає способи творення слів в українській мові; користується словотвірним словником [10 УМД 2.5.2];</p>	<p style="text-align: center;">МОРФЕМІКА. СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ. ОРФОГРАФІЯ (6)</p> <p>Морфемна будова слова. Основні орфограми в коренях, префіксах та суфіксах.</p> <p>Основні способи словотвору в сучасній українській мові: морфологічні й неморфологічні.</p> <p>Словотвір повнозначних частин мови. Словотвір іменників на позначення назв жителів населених пунктів.</p> <p>Творення прикметників. Творення прикметникових форм від різних географічних назв.</p> <p>Творення і правопис складних та складноскорочених слів. Абревіація.</p> <p>Стилістичні можливості словотворчих</p>	<p>Слухання усних повідомлень використанням емоційно забарвлених слів.</p> <p>Складання тез почутого, використовуючи графічні скорочення та умовні позначення, що базуються на морфемному складі слова.</p> <p>Складання нових слів за допомогою значущих частин, використовуючи різні способи словотворення.</p> <p>Виявлення у прочитаних текстах слів із суб'єктивно-оцінними суфіксами та префіксами.</p> <p>Творення назв жителів міст України та Румунії (<i>Київ – киянин, Бухарест – бухарестець, Чернівці – чернівчанин</i>).</p> <p>Обговорення варіантів назв для жінок (фемінітиви: <i>киянка, філологиня</i>).</p> <p>Декодування сучасних</p>

<p>змінює приголосні в процесі творення слів та правильно вживає такі слова в мовленні [10 УМД 3.3.1];</p> <p>розуміє значення найпоширеніших абrevіатур, уміє добирати відповідники абrevіатур обома мовами, розшифровувати їх [10 УМД 2.5.2];</p> <p>правильно пише слова з вивченими орфограмами, віднаходить, виправляє орфографічні помилки [10 УМД 3.3.1];</p> <p>використовує словотвірні засоби для передавання власних емоцій [10УМД1.8.2];</p> <p>слухає інформацію з різних джерел на відому й нову тематику, подану у вільному темпі, тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) [10 УМД 1.1.1];</p> <p>виокремлює істотні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в різних ситуаціях спілкування [10 УМД 1.5.2-1];</p> <p>виявляє та передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування (що часто є психологічним шумом) [10 УМД 1.8.1-1];</p> <p>логічно та послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, увиразнюючи їх аргументами, а також доречними прикладами з власного або суспільно-історичного досвіду [10 УМД 1.6.1-1];</p> <p>здійснює емоційну саморегуляцію,</p>	<p>засобів української мови: особливості передавання просторових відношень за допомогою прийменників та префіксів в українській мові.</p> <p>Комунікація. Комунікативні перешкоди та шуми.</p> <p>Публічний виступ. Позитивний вплив на співрозмовника.</p> <p>Інформація. Візуалізація інформації: самостійний добір способів представлення.</p>	<p>складноскорочених слів та абrevіатур (ЗСУ, ЄС, ДСНС, ООН). Створення власних «проектних» абrevіатур для шкільних гуртків.</p> <p>Виправлення помилок у написанні складних слів у текстах, що імітують стрічку новин або оголошення.</p> <p>Трансформація тексту (наприклад, про способи енергозбереження) за допомогою одного із способів: інфографіка, інтелек-карта або порівняльна таблиця, обґрунтування свого вибору.</p> <p>Створення швидких малюнків, начерків, ескізів (скрайбів) до почутого тексту, щоб виділити основні тези.</p> <p>Порівняння двох текстів на ту саму тему: офіційного повідомлення та емоційного блогу. Установлення, як форма впливає на сприйняття мети (інформування vs переконання).</p> <p>Дослідження словотвірних ланцюжків.</p> <p>Перетворення текстової / почутої інформації про способи словотворення у візуальну форму (схеми, таблиці, ментальні карти).</p> <p>Робота зі словниками для розв'язання складних лінгвістичних завдань.</p> <p>Складання власних дописів або повідомлень, із добором слів із відповідними префіксами та суфіксами для увиразнення мовлення та передавання емоцій.</p>
--	---	---

<p>доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією) [10 УМД 1.8.2-1];</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших [10 УМД 1.8.3-1];</p> <p>самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [10 УМД 1.2.3-1];</p> <p>представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи й засоби візуалізації змісту [10 УМД 2.6.1-2];</p> <p>використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складення списків ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей [10 УМД 4.2.3-2].</p>		<p>Виправлення помилок у власних текстах, пов'язаних із неправильним творенням слів або порушенням морфемної структури.</p> <p>Створення текстів / повідомлень в онлайн-обговореннях із використанням доречних скорочень / аббревіатур), що відповідають нормам сучасного електронного спілкування.</p>
<p>знає, що вивчає лексикологія та фразеологія; відомості про лексичне значення слова, пряме й переносне значення слова, синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, найпоширеніші українські фразеологізми [10 УМД 4.1.1];</p> <p>здійснює та обґрунтовує самостійний</p>	<p>ЛЕКСИЧНА Й СТИЛІСТИЧНА НОРМИ (16)</p> <p>Предмет лексикології, її розділи. Однозначні слова. Терміни. Багатозначні слова. Пряме та переносне значення слів.</p>	<p>Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом почутого.</p> <p>Застосування прийомів критичного читання тексту, зокрема художнього тексту, медіатексту відповідно до визначеної комунікативної мети.</p> <p>Виокремлення, розрізнення, порівняння</p>

<p>вибір вербальних і невербальних, зокрема неявно виражених, засобів [10 УМД 1.7.1]; висловлює власні почуття та враження від прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), аналізує наявні в них виражальні засоби [10 УМД 2.3.2]; правильно вналежнює слова до певної лексичної групи, пояснює лексичне значення слів [10 УМД 4.2.1]; користується тлумачним, перекладним та іншими словниками [10 УМД 2.5.2]; визначає мету спілкування мовця та передбачає комунікативний намір співрозмовника [10 УМД 1.4.4]; розрізняє основні факти й судження, розуміє підтекст у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [10 УМД 1.4.6]; розрізняє найбільш уживані фразеологізми в реченнях, розуміє їхнє значення [10 УМД 2.2.2]; уміє користуватися фразеологічним словником [10 УМД 2.5.2]; уживає фразеологізми для ефективної комунікації зі співрозмовником [10 УМД 1.4.6]; застосовує різні види критичного читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) різних стилів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [10 УМД 2.1.1-1]; використовує різні складники джерела</p>	<p>Омоніми: омоформи, омофони, омографи. Міжмовні омоніми. Синоніми. Синонімічні ряди. Антоніми. Стилiстичні фігури, основані на антонiмiї. Пароніми. Стилiстичне використання багатозначних слів та омонiмiї, синонiмiв, антонiмiв i паронiмiв. Активна й пасивна лексика сучасної української мови. Власне українські й запозичені слова Склад української лексики з погляду її стилістичного використання (загальноживана, суспільно-політична, офіційно-ділова, науково-термінологічна, емоційна, просторічна лексика; діалектизми та жаргонізми). Слово й контекст; залежність значень слова від контексту. Уживання слів відповідно до їхнього лексичного значення, стилю та жанру мовлення. Типи словників. Лексична помилка. Стилiстична помилка. Фразеологічне багатство української мови. Різновиди фразеологізмів (власне фразеологізми, прислів'я та приказки, мовні кліше). Фразеологічні словники. Стилiстичні можливості лексики та фразеології.</p>	<p>та зіставлення мовних одиниць різних рівнів. Пошук інформації з певного питання або актуальної проблеми, зокрема з використанням цифрових ресурсів. Коментування взаємозв'язків між змістом і формою почутого / прочитаного або переглянутого (у парах, групах). Візуалізація почутого / прочитаного / переглянутого в різний спосіб, зокрема з використанням цифрових ресурсів. Складання реєстру міжмовних омонімів (слів, що звучать однаково в українській та румунській мовах, але мають різні значення). Наприклад: <i>sticlă</i> (скло / пляшка румунською) та <i>стекло</i> (форма дієслова в мин. часі дійсн. сп. – в українській). Створення антитез та оксиморонів для рекламних слоганів, використовуючи антоніми. Складання ситуативних діалогів для розрізнення паронімів (<i>адрес</i> – <i>адреса</i>, <i>дільниця</i> – <i>ділянка</i>, <i>людяний</i> – <i>людний</i>). Добір українських синонімів до запозичених слів та румунізмів, що часто трапляються в мовленні представників регіону. Пошук у текстах сучасних медіа застарілих слів (для створення колориту) та авторських неологізмів. Переписування наукового тексту (визначення терміна) мовою молодіжного</p>
--	--	--

<p>інформації (рубрикацію, заголовки, скорочення, виокремлення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [10 УМД 2.1.2-1];</p> <p>визначає специфіку складників структури текстів різних родів і жанрів, а також особливості міжродових й міжжанрових утворень [10 УМД 2.1.2-2];</p> <p>співвідносить зміст сприйнятого тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [10 УМД 2.1.3-1];</p> <p>розмежовує фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень [10 УМД 2.2.2-1];</p> <p>поєднує подану в різні способи інформацію (словесну, графічну, числову тощо) із кількох текстів або гіпертекстів у цифровому середовищі [10 УМД 2.2.5-1];</p> <p>формулює логічні та послідовні висновки на основі результатів аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох текстів [10 УМД 2.2.7-1];</p> <p>з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, отриманої з кількох текстів [10 УМД 2.4.1-1];</p> <p>робить аргументовані висновки про</p>	<p>Текст. Види критичного читання. Опрацювання цілісних, перерваних та змішаних текстів.</p> <p>Комунікація. Засоби художньої виразності. Використання тропів для випрацювання власного стилю мовлення. Аналіз впливу форми та мови тексту на досягнення мети спілкування.</p> <p>Інформація. Візуалізація інформації: самостійний добір способів представлення комунікаційно-інформаційного та інформаційно-цифрового континууму.</p>	<p>сленгу, а потім – мовою офіційно-ділового стилю.</p> <p>Створення проєкту «Моя мовна мапа»: запис місцевих діалектизмів та пошук їхніх літературних відповідників у словниках.</p> <p>Пошук і виправлення лексичних помилок (тавтологій, плеоназмів на зразок «своя автобіографія», уживання слів у невластивому значенні) у дописах соцмереж.</p> <p>Порівняння українських фразеологізмів із румунськими аналогами (напр., українське «<i>купувати kota в мішку</i>» — румунське «<i>a cumpăra mâța în sac</i>»).</p> <p>Створення ілюстрацій до фразеологізмів, де зображено їхнє пряме значення, та підпис із поясненням переносного значення.</p> <p>Пошук походження (етимології) крилатих висловів та біблеїзмів за допомогою фразеологічних словників.</p> <p>Опрацювання змішаного тексту (наприклад, стаття про екологію з інфографікою та таблицями). Завдання: віднайти невідповідності між текстом і цифрами в таблиці.</p> <p>Аналіз поетичних / прозових текстів для виявлення епітетів, метафор та гіпербол, з'ясування їхньої стилістичної функції. Створення власного мінітвору «Мій день».</p> <p>Дослідження маніпулятивних заголовків</p>
---	---	---

<p>наявність у тексті ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти [10 УМД 2.4.2-2];</p> <p>характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [10 УМД 2.4.3-1];</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах [10 УМД 2.4.5-1];</p> <p>самостійно інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі [10 УМД 2.2.5];</p> <p>записує власне або чуже мовлення, використовуючи за потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (зокрема різні графічні прийоми, скорочення, виокремлення тощо) [10 УМД 3.1.1-1];</p> <p>представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи й засоби візуалізації змісту [10 УМД 2.6.1-2].</p>		<p>у медіа, узагальнення щодо того, як вибір лексики впливає на емоції читача.</p> <p>Перетворення текстової лекції у формат ментальної карти (Mind Map) або презентації в Canva; самостійний вибір способів представлення даних (схема, графік, піктограма).</p> <p>Змагання на швидкість пошуку слова в тлумачному, етимологічному словниках і словнику синонімів (у т. ч в онлайн-версії).</p> <p>Укладання власного тематичного словника термінів з обраного предмета (біологія, ІТ, право тощо).</p> <p>Аналіз комунікативних ситуацій (індивідуально, у парах, групах).</p> <p>Експериментування з доббором мовних засобів у різних ситуаціях спілкування.</p> <p>Публічний виступ та його візуалізація.</p> <p>Написання есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного / прослуханого або переглянутого.</p> <p>Експериментування з мовними засобами у власних текстах, аналіз їх доречності.</p> <p>Коригування написаного з коментуванням за визначеними критеріями.</p> <p>Взаєморедагування / колективне редагування написаного.</p> <p>Спостереження за власним та чужим мовленням за критеріями ефективної комунікації.</p>
---	--	---

		<p>Робота зі словниками, довідниками (індивідуально, в парах, групах), зокрема в цифровому середовищі.</p> <p>Дискутування (неконфліктна комунікація).</p> <p>Створення текстового / мультимедійного продукту (індивідуально, в парах, групах), зокрема в цифровому середовищі.</p>
<p>розрізняє частини мови [10 УМД 4.1.1]; використовує у власному мовленні слова і форми слів, що належать до різних частин мови [10 УМД 1.4.4];</p> <p>розрізняє рід, число та відмінок іменників, узгоджує їх із родом, числом і відмінком прикметників; вводить іменники в кличному відмінку у власні висловлення [10 УМД 3.1.4];</p> <p>правильно утворює ступені порівняння прикметників і використовує їх у мовленні; знає, від яких прикметників можна утворювати ступені порівняння [10 УМД 1.7.1];</p> <p>дотримується правил правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників [10 УМД 3.3.1];</p> <p>правильно утворює та вживає форми дієслова у власних висловлюваннях [10 УМД 3.1.4];</p> <p>структурує власні висловлювання, вводячи в них самостійні та службові частини мови [10 УМД 1.4.4]</p>	<p>ОРФОГРАФІЧНА НОРМИ (24)</p> <p>Морфологія як розділ граматики. Морфологічна помилка.</p> <p>Самостійні частини мови</p> <p>Іменник та прикметник як частини мови. Граматичні категорії іменника (числа, роду, відмінка та відміни), розряди прикметників (якісні, відносні, присвійні).</p> <p>Відмінювання іменників. Закінчення іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку.</p> <p>Уживання кличного відмінка.</p> <p>Рід незмінюваних іменників. Особливості роду іменників – назв осіб за професією, посадою, званням тощо.</p> <p>Написання та відмінювання власних особових назв, прізвищ, імен та по батькові. Уживання великої букви та лапок у власних назвах.</p> <p>Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення. Зміни голосних у процесі творення ступенів порівняння прикметників.</p>	<p>Складання порівняльної таблиці категорій роду іменників в українській та румунській мовах (особлива увага на слова, де рід не однаковий: <i>льодохід, біль, собака, ступінь</i> тощо).</p> <p>Моделювання ситуацій офіційного та неофіційного звернення до відомих діячів культури України та Румунії.</p> <p>Аналіз закінчень -а(-я) та -у(-ю) у родовому відмінку іменників чоловічого роду за допомогою онлайн-словників.</p> <p>Перетворення словосполучень із відносними прикметниками в конструкції з іменниками (напр., <i>дерев'яний стіл – стіл із дерева</i>).</p> <p>Опис сучасного гаджета з використанням усіх ступенів порівняння якісних прикметників.</p> <p>Складання графіка / розпорядку дня з використанням правильних форм числівників на позначення часу (<i>чверть на десяту, за десять сьома</i> тощо).</p> <p>Запис складних математичних виразів</p>

<p>уводить дієприкметникові та дієприслівникові звороти в речення, дотримуючись правописних норм [10 УМД 1.7.1];</p> <p>визначає роль прислівників у текстах [10 УМД 3.3.2];</p> <p>з'ясовує лексичне значення прислівників і прислівникових сполучень [10 УМД 2.5.2];</p> <p>розрізняє співзвучні службові та самостійні частини мови [10 УМД 1.5.1];</p> <p>створює в цифровому середовищі повідомлення та медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення соціально важливих проблем [10 УМД 3.2.1-1];</p> <p>виконує різні ролі в груповій онлайн-комунікації та обирає потрібні стратегії співпраці [10 УМД 3.2.2-1];</p> <p>організовує та проводить онлайн-дискусію, толерантно коментує різні погляди на проблему, узагальнює їх та обстоює власну позицію [10 МОВ 3.2.3];</p> <p>дотримується принципів етики спілкування та визнає право на існування іншої думки [10 УМД 1.6.1-2];</p> <p>дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та засад академічної доброчесності [10 УМД 3.2.4];</p> <p>вирізняє вияви маніпулятивних впливів</p>	<p>Творення відносних і присвійних прикметників.</p> <p>Написання складних іменників та прикметників.</p> <p>Числівник як частина мови. Відмінювання числівників (<i>складні випадки</i>). Паралельне використання відмінкових форм числівника. Наголос у числівниках.</p> <p>Узгодження числівників з іменниками.</p> <p>Уживання числівника на позначення часу та дати.</p> <p>Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням. Правопис займенників. Уживання займенників у тексті.</p> <p>Дієслово як частина мови. Складні випадки словозміни дієслова (<i>дати, їсти, відповісти, бути</i> та ін.). Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1-ої та 2-ої особи множини (<i>ходімо – ходім, візьміте – візьміть, визначте – визначіть, підтвердьте – підтвердіть</i>).</p> <p>Стилістичні можливості способових і часових форм дієслова.</p>	<p>словами в різних відмінкових формах.</p> <p>Редагування тексту, де навмисно допущено помилки в уживанні займенників (усунення двозначності на зразок «<i>Батько попросив сина принести його книжку</i>»).</p> <p>Утворення паралельних форм наказового способу для закликів у соціальних мережах (<i>ходімо, пишіть, визначмо</i> тощо).</p> <p>Переписування офіційної інструкції (у якій забагато дієприкметників) у формат дружньої поради з використанням особових форм дієслова.</p> <p>Віднаходження та виправлення пунктуаційних помилок при дієприкметникових та дієприслівникових зворотах у медіа-текстах.</p> <p>Переклад сталих конструкцій із прийменниками з румунської мови на українську (<i>на замовлення, за потреби, згідно з...</i> тощо).</p> <p>Використання часток (<i>невже, хіба, бодай</i>) для вираження емоційного ставлення під час дебатів.</p> <p>Розподіл сполучників на сурядні та підрядні через побудову складних речень про майбутню професію.</p> <p>Пошук інформації з певного питання, зокрема з використанням цифрових ресурсів.</p> <p>Коментування взаємозв'язків між змістом і формою почутого / прочитаного</p>
--	--	--

<p>у цифровому середовищі та уникає їх [10 УМД 3.2.4-1];</p> <p>оцінює достовірність і актуальність інформації на основі власного досвіду та критичних суджень інших осіб [10 УМД 2.4.2-1];</p> <p>самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення, структуруючи інформацію [10 УМД 1.2.3-1];</p> <p>самостійно складає та komponує складний план, конспектує, готує тези почутого, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо [10 УМД 1.2.2-1];</p> <p>поєднує подану в різні способи інформацію (словесну, графічну, числову тощо) із кількох текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі [10 УМД 2.2.5-1];</p> <p>розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого повідомлення [10 УМД 1.4.6-1];</p> <p>розмежовує в тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження і прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень [10 УМД 2.2.2-1];</p> <p>використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела,</p>	<p>Дієприкметник та дієприслівник як особливі форми дієслова.</p> <p>Стилістика дієприкметникового та дієприслівникового зворотів, розділові знаки при них.</p> <p>Прислівник як частина мови.</p> <p>Правопис прислівників і прислівникових сполучень.</p> <p>Стилістичні можливості прислівників.</p> <p>Службові частини мови. Вигуки</p> <p>Прийменник. Правопис прийменників. Особливості вживання прийменників.</p> <p>Сполучник. Сполучники сурядності та підрядності. Правопис сполучників.</p> <p>Частка та їхні групи за значенням, функції. Правопис заперечних часток з іншими частинами мови.</p> <p>Стилістичні функції службових частин мови та вигуків.</p> <p>Комунікація.</p> <p>Особливості онлайн-спілкування. Етикет цифрової комунікації. Толерантність і ввічливість у коментарях та в ході дискусій.</p> <p>Інформація.</p> <p>Обсяг, достовірність і новизна інформації. Оцінювання якості інформації, сприйнятої з різних джерел.</p>	<p>або переглянутого (у парах, групах).</p> <p>Візуалізація почутого / прочитаного / переглянутого в різний спосіб, зокрема з використанням цифрових ресурсів.</p> <p>Розробка «Кодексу ведення дискусії» для шкільного чату в месенджерах «Telegram / Viber».</p> <p>Читання медіатекстів з маркуванням. Аналіз двох новин про одну подію: виокремлення фактів (зелений маркер) та суб'єктивних суджень (червоний маркер).</p> <p>Перетворення розлогої статті про екологію в лаконічну схему або графік (візуалізація).</p> <p>Написання короткого есе з обов'язковим оформленням цитат та посилань згідно з принципами академічної доброчесності.</p> <p>Написання конспектів, тез за опрацьованими джерелами інформації.</p> <p>Проведення інтерв'ю.</p> <p>Виокремлення, розрізнення, порівняння та зіставлення мовних одиниць різних рівнів.</p> <p>Медійний проєкт (створення рекламного ролику).</p> <p>Експериментування з добором мовних засобів у різних ситуаціях спілкування.</p> <p>Застосування прийомів критичного читання тексту, зокрема художнього тексту, медіатексту відповідно до визначеної мети.</p>
--	---	--

<p>інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [10 УМД 2.5.1-1];</p> <p>аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, результатів аналізу прочитаного тексту та критичних суджень інших осіб [10 УМД 2.4.2-1];</p> <p>визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [10 УМД 1.5.1-2];</p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо) [10 УМД 2.6.1-1];</p> <p>оформлює власне висловлення на засадах академічної доброчесності [10 УМД 3.1.3-1];</p> <p>створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [10 УМД 2.6.2-1].</p>	<p>Факт проти суб'єктивного судження. Розмежування фактичної інформації та авторських інтерпретацій її в текстах.</p> <p>Візуалізація інформації. Використання графіків та схем для структурування почутого або прочитаного.</p> <p>Текст. Перетворення текстової інформації. Створення рефератів і тез на основі кількох джерел.</p>	
<p>розрізняє частини мови на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень [10 УМД 4.1.1];</p>	<p>Повторення та узагальнення вивченого протягом навчального року (8)</p> <p>Узагальнення й систематизація вивченого з розділів «Фонетика. Орфоєпія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія». Розрізнення частин мови,</p>	<p>Пошук інформації з певного питання, зокрема з використанням цифрових ресурсів.</p> <p>Коментування взаємозв'язків між змістом і формою почутого / прочитаного або переглянутого (у парах, групах).</p> <p>Візуалізація почутого / прочитаного /</p>

<p>аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [10 УМД 4.1.2-1];</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [10 УМД 4.2.1-1];</p> <p>використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складення списків ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує та доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності [10 УМД 4.2.3-2];</p> <p>ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури й мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [10 УМД 3.3.1-1];</p> <p>аналізує та вдосконалює зміст написаного відповідно до теми й мети висловлювання [10 УМД 3.3.2-1];</p> <p>аналізує допущені помилки для того, щоб виявити переваги й недоліки власних написаних текстів, визначити власні навчальні цілі [10 УМД 3.3.3].</p>	<p>правопис і використання їх у мовленні.</p> <p>Аналіз помилок для визначення власних навчальних цілей.</p> <p>Оформлення висловлення на засадах академічної доброчесності.</p>	<p>переглянутого в різний спосіб, зокрема з використанням цифрових ресурсів.</p> <p>Складання ментальної карти (Mind Map) «Узагальнення всіх частин мови, їх морфологічних ознак та правописних особливостей».</p> <p>Створення портфоліо помилок на основі аналізу власних письмових робіт за рік. Класифікація власних орфографічних та пунктуаційних помилок і створення індивідуального плану їх подолання.</p> <p>Проходження підсумкового тесту (формат НМТ).</p> <p>Виконання комплексних завдань на розрізнення частин мови та на орфографічні норми.</p> <p>Створення текстів різних типів, стилів і жанрів, зокрема в цифровому середовищі.</p> <p>Коригування написаного з коментуванням за визначеними критеріями.</p> <p>Взаєморедагування / колективне редагування написаного.</p>
---	--	--

11 клас
(70 годин, 2 год./тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
<p>слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 УМД 1.4.1-1];</p> <p>обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема про діяльність організацій як «Єдині» чи «Просвіта») із власним і суспільно-історичним досвідом для прийняття рішень у різних ситуаціях [12 УМД 2.4.1];</p> <p>створює індивідуальний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1];</p>	<p style="text-align: center;">ВСТУП (2)</p> <p>Українська мова у сучасному світі. Українська мова як державна. Міжнародна асоціація українців. Громадські організації, які сприяють розвитку української мови («Просвіта», «Єдині» тощо). Джерела вивчення української мови.</p> <p>Інформація. Стратегії пошуку інформації в мультимедійному просторі. Інтеграція інформації з кількох джерел. Представлення інформації.</p> <p>Комунікація. Діалог про мовну трансформацію.</p>	<p>Обговорення статусу української мови як майбутньої офіційної мови Європейського Союзу.</p> <p>Порівняння мовного законодавства України та країн ЄС (зокрема Румунії).</p> <p>Створення карти світу (цифрової або паперової), де позначено країни з найбільшою українською діаспорою та університети світу, де вивчають україністику.</p> <p>Написання аналітичного есе «Чому державна мова є чинником національної безпеки?» (з використанням прикладів із сучасної історії).</p> <p>Створення презентацій на тему «Як мовні проекти («Просвіта», рух «Єдині», «Mova.ua») допомагають мені вдосконалити мову».</p> <p>Складання переліку питань до координатора мовних курсів про мотивацію людей, які переходять на українську.</p> <p>Пошук і тестування мобільних застосунків, подкастів та YouTube-каналів для вивчення мови (наприклад, «Давай</p>

<p>інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 УМД 2.2.4-1];</p> <p>обирає доцільні способи та відповідні засоби перетворення і представлення інформації з одного або кількох джерел для розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.6.1].</p>		<p>займемось текстом», подкасти «Радіо Свобода», платформа «СловникUA»).</p> <p>Створення коротких роликів (на зразок TikTok / Reels) на тему «Українська – це модно / перспективно» для популяризації мови серед однолітків / одноліток із використанням сучасного сленгу та культурних кодів.</p>
<p>спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1];</p> <p>задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 УМД 4.2.1-1];</p> <p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини появи таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>створює тексти різної жанрово-стильової належності за тематикою обраного профілю відповідно до потреб на засадах академічної доброчесності [12 УМД 3.1.1-1];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні</p>	<p>ОРФОГРАФІЧНА Й ОРФОЕПІЧНА НОРМИ (6) (ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ)</p> <p>Співвіднесеність звуків і букв (<i>я, ю, є, ї, щ, буквосполуки дж, дз, м'який знак</i>). Особливості вимови груп приголосних (<i>-ться, -ися, -жці, -щці, -чці</i> та ін.).</p> <p>Наголос. Основні орфоепічні норми української літературної вимови (<i>практично</i>).</p> <p>Орфографічні норми. Складні випадки правопису ненаголошених голосних <i>е, и, о</i>. Спрощення в групах приголосних. Вимова та написання сполучень <i>йо,ьо</i>. Правопис знака м'якшення й апострофа. Подвоєні букви на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових</p>	<p>Створення транскрипційного практикуму: запис слів із <i>я, ю, є, ї, щ та дж, дз</i> за правилом «звуків більше / менше, ніж букв».</p> <p>Проведення орфоепічного тренінгу: відпрацювання вимови дієслів на <i>-ться, -шся</i> та іменників на <i>-жці, -щці</i> через зіставлення з румунською фонетикою (де подібні звукосполучення вимовляють інакше).</p> <p>Пройдення акцентного квесту: робота з орфоепічним словником для виявлення наголосу в словах-«пастках» (<i>випадок, одинадцять, фаховий</i> тощо).</p> <p>Виконання коректурної справи «Е чи И?»: перевірка ненаголошених голосних через зміну форми слова або добір спільнокореневих із наголосом.</p>

<p>особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>планує (самостійно або за допомогою інших осіб) дослідження та самостійно досліджує мовлення з урахуванням етико-естетичного, соціально-історичного та прагматичного аспектів [12 УМД 4.1.2];</p> <p>визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1];</p> <p>визначає роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, зважаючи на множинність поглядів та інтерпретацій у різних культурно-історичних контекстах [12 УМД 2.4.3];</p> <p>визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення особистісно й суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1];</p> <p>визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні та/або історико-культурні особливості форми та змісту тексту за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 УМД 2.2.3-1].</p>	<p>приголосних звуків. Основні випадки чергування [y] з [v], [i] з [ü].</p> <p>Правопис слів іншомовного походження (практично).</p> <p>Інформація. Текст як одиниця комунікації: типологія, структура та роль контексту в його інтерпретації.</p> <p>Текст. Типологія текстів: цілісні, перервані та змішані тексти. Особливості структури та сфери їх використання.</p>	<p>Проведення спрощення-контролю: складання списку слів-винятків (<i>кістлявий, пестливий, хворостняк</i> тощо), що не підпорядковуються загальному правилу спрощення.</p> <p>Сортування «ЙО чи ЬО?»: розподіл слів у дві колонки залежно від позиції звукосполучення в слові (початок слова / після голосного vs після приголосного).</p> <p>Створення графічного диктанту на апостроф і ь: написання слів, де ці знаки розрізняють значення або впливають на вимову, особливо в словах іншомовного походження.</p> <p>Складання алгоритму подвоєння: розрізнення подовжених звуків у словах на зразок <i>знання, обличчя</i> та збігу однакових приголосних на межі морфем (<i>безсмертний, законний</i> тощо).</p> <p>Редагування тексту «Чергування у/в, і/й»: виправлення порушень милозвучності в реченнях для усунення збігу приголосних (актуально для учнів, які схильні копіювати структуру румунських прийменників).</p> <p>Проведення експериментів у лабораторії «Правило дев'ятки»: практичне застосування правила написання и/і в іншомовних назвах та загальних назвах (<i>директор, таксі, Сирія</i> тощо).</p> <p>Проходження орфографічного марафону: написання складних слів</p>
---	---	---

		<p>іншомовного походження з апострофом, м'яким знаком та подвоєнням (<i>in'екція, карусель, Голландія</i> тощо).</p> <p>Створення чек-листа: коротка інструкція для самоперевірки «Мої найтиповіші орфографічні помилки».</p>
<p>розрізняє слова з префіксами та з однозвучними прийменниками [12 УМД 4.1.1];</p> <p>знає способи творення слів в українській мові [12 УМД 4.1.1];</p> <p>користується словотвірним словником [12 УМД 2.5.2];</p> <p>змінює приголосні при творенні слів та правильно вживає такі слова в мовленні [12 УМД 3.3.1];</p> <p>правильно пише слова з вивченими орфограмами, віднаходить, виправляє орфографічні помилки [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>усуває недоліки в тексті, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2 -1];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>визначає фактори (формальні та змістові), що сприяють або заважають</p>	<p>ОРФОГРАФІЧНА НОРМА (4) <i>(МОРФЕМІКА. СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ. ОРФОГРАФІЯ)</i></p> <p>Морфемна будова слова. Основні орфограми в коренях, префіксах та суфіксах. Форма слова і спільнокореневі слова (<i>практично</i>). Правопис префіксів (<i>з-, с- зі-, пре-, при-, прі-, пере-, роз- без-, через-, від-, над-, під-, між-</i>).</p> <p>Основні способи словотвору в сучасній українській мові. Сполучні <i>о, е (є)</i> у складних словах (<i>практично</i>).</p> <p>Чергування приголосних звуків при словозміні та словотворенні. Творення іменників із суфіксом <i>-ин-</i> від прикметників із суфіксами <i>-ськ-, -цьк-</i> та іменників за допомогою суфікса <i>-ств-</i>. Творення прикметників за допомогою суфіксів <i>-ськ-, -зьк-, -цьк-</i> (<i>практично</i>).</p> <p>Комунікація. Прийоми забезпечення ефективної комунікації: «Я-повідомлення», відкриті питання, техніка «Гамбургера», зоровий контакт, кивання.</p>	<p>Складання інтерактивного плакату «Карта префіксів»: класифікація префіксів за значенням (наближення, вищість, заперечення тощо).</p> <p>Складання морфемного доміно: зіставлення карток із коренями та префіксами / суфіксами для утворення нових слів.</p> <p>Створення алгоритму або ментальної карти «ПРЕ- чи ПРИ-?» для вибору префікса залежно від значення слова.</p> <p>Створення трансформації «Географічний конструктор»: творення прикметників від назв українських та румунських міст за допомогою суфіксів <i>-ськ-, -зьк-, -цьк-</i> (<i>Чернівці – чернівецький, Сучава – сучавський, Галич – галицький</i>).</p> <p>Проведення експериментів у лабораторії складних слів: практичне поєднання основ за допомогою сполучних <i>о, е (є)</i> (<i>чорнозем, бурелом, життєпис</i>).</p> <p>Робота з детектором помилок: аналіз текстів, де навмисно допущено помилки на</p>

<p>ефективності комунікації, за потреби вживає необхідних заходів для підтримки конструктивної міжособистісної взаємодії [12 УМД 1.5.1];</p> <p>вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1];</p> <p>пояснює взаємозв'язок змісту і форми тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та аргументує вплив такого взаємозв'язку на реалізацію естетичної та/або прагматичної функції [12 УМД 2.4.2];</p> <p>визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні та/або історико-культурні особливості форми та змісту тексту за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 УМД 2.2.3-1];</p>	<p>Текст. Естетичний і прагматичний потенціал тексту.</p>	<p>правопис префіксів з-/с- та чергування приголосних.</p> <p>Написання лінгвістичного есе «Словотворча сила», використовуючи якомога більше слів із суфіксами пестливості або згрубілості (стилістичні можливості суфіксів).</p> <p>Створення проєкту «Етимологічний словник мого прізвища»: дослідження морфемної будови та способу творення власного прізвища (особливо актуально для прізвищ румунського походження, адаптованих до української мови).</p>
<p>розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів за тематикою обраного профілю або художнього тексту [12 УМД 2.2.2-1];</p> <p>визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові особливості форми та змісту тексту за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок</p>	<p>ЛЕКСИЧНА, ФРАЗЕОЛОГІЧНА Й СТИЛІСТИЧНА НОРМИ (4)</p> <p>Предмет лексикології, її розділи (<i>повторення</i>). Групи слів за значенням, походженням, уживанням та емоційним забарвленням (<i>практично</i>). Багатозначні слова й омоніми (<i>практично</i>). Використання синонімічних і антонімічних засобів зв'язку речень у тексті (<i>практично</i>).</p>	<p>Створення ментальної карти «Скарбниця лексики», де учні розмежовують слова за походженням (запозичені / власне українські) та вживанням (діалектизми, професіоналізми).</p> <p>Упізнавання фразеологізмів за малюнками-підказками та пояснення їхнього значення.</p>

<p>(зокрема, роль лексичних засобів у тексті) [12 УМД 2.2.3-1];</p> <p>задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови (зокрема, багатством лексики та фразеології) [12 УМД 4.2.1-1];</p> <p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини появи таких помилок (зокрема лексичних норм) [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1];</p> <p>застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1].</p>	<p><i>Культура мовлення.</i> Уживання слів відповідно до їхнього значення, уникнення тавтології. Уникання лексичних помилок, зумовлених змішуванням паронімів. Лексична норма.</p> <p>Фразеологічне багатство української мови (<i>повторення</i>).</p> <p>Комунікація. Комунікативно доцільні засоби вираження мовлення.</p>	<p>Створення термінологічного лото: зіставлення лінгвістичних термінів (<i>омоніми, пароніми, синоніми</i>) з конкретними мовними прикладами.</p> <p>Подолання «паронімічного бар'єру»: вибір правильного слова в контексті для розрізнення паронімів (<i>адреса адрес, людяний – людний, ефектний – ефективний</i>).</p> <p>Переписування уривка, замінюючи повтори (тавтологію) синонімами або займенниками для покращення зв'язності речень.</p> <p>Пошук лексичних помилок (плеоназмів на зразок «<i>моя автобіографія</i>», «<i>пам'ятний сувенір</i>») у текстах ЗМІ або дописах соцмереж та їх виправлення.</p> <p>Створення рекламного тексту або короткого есе, де антоніми використовують як засіб зв'язку речень (антитеза).</p> <p>Переклад українських фразеологізмів румунською мовою (і навпаки). Обговорення: чому дослівний переклад фразеологізмів неможливий і як підібрати національний еквівалент.</p> <p>Колективне створення цифрового посібника «<i>Говоримо правильно</i>», де зібрані найпоширеніші лексичні помилки учнів / учениць та їхні нормативні варіанти.</p>
--	--	---

<p>застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю, використовуючи вербальні й візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини появи таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 УМД 3.1.1-1];</p> <p>створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1];</p>	<p>МОРФОЛОГІЧНА Й ОРФОГРАФІЧНА НОРМИ (10)</p> <p>Морфологія як розділ граматики. Самостійні та службові частини мови (<i>практично</i>).</p> <p>Правопис складних іменників.</p> <p>Правопис складних прикметників.</p> <p>Особливості правопису числівників і відчислівникових слів. Зв'язок числівника з іменником. Уживання числівника на позначення часу і дати (<i>практично</i>).</p> <p>Написання заперечних і неозначених займенників (<i>практично</i>).</p> <p>Правопис прислівників і прислівникових сполучень (<i>практично</i>).</p> <p>Службові частини мови</p> <p>Прийменник. Правопис прийменників. Складні випадки вживання прийменників (<i>практично</i>).</p> <p>Сполучник. Групи сполучників за значенням. Сполучники та однозвучні з ними слова (<i>практично</i>).</p> <p>Частка. Правопис часток. Не з різними частинами мови (<i>практично</i>).</p>	<p>Розподіл слів за частинами мови за допомогою цифрових інструментів (напр., <i>LearningApps</i>): відрізнити самостійні слова від службових та вигуків.</p> <p>Моделювання ситуацій для позначення часу та дати українською мовою. Порівняння українських числівникових конструкцій із румунськими (наприклад, «<i>чверть на десяту</i>» замість калькованого «<i>десята і п'ятнадцять</i>»).</p> <p>Проведення дослідження «Сполучник чи займенник?»: аналіз речень з однозвучними словами (<i>щоб – що б, зате – за те, якби – як би</i>).</p> <p>Проходження прийменникового лабіринту: робота зі складними випадками керування; вибір правильного прийменника у словосполученнях, де часто припускаються помилок через вплив румунської мови (<i>дякувати (кому?)</i>, <i>згідно з (чим?)</i>).</p> <p>Редагування тексту, де навмисно допущені помилки у написанні часток.</p>
---	--	---

<p>добирає комунікативно доцільні засоби виразності мовлення (зокрема прислівники для опису способу дії), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1];</p> <p>вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання медіатекстів за тематикою обраного профілю в друкованому та цифровому форматах [12 УМД 2.1.1-1];</p> <p>визначає ступінь достовірності, новизни, повноти та соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з медіатекстів та множинних текстів [12 УМД 2.4.1-1];</p> <p>створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1];</p> <p>розпізнає вияви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <p>передбачає емоційну реакцію слухача або групи слухачів у різних ситуаціях спілкування, моделюючи дії для регулювання рівня емоційності [12 УМД 1.8.1-1].</p>	<p style="text-align: center;">Вигол</p> <p>Правопис виголків й особливості їх уживання. Розділові знаки в реченнях із виголками (<i>практично</i>).</p> <p>Текст. Медіатекст. Гіпертекст.</p> <p>Комунікація. Прийоми емоційної саморегуляції у процесі спілкування.</p>	<p>Розгадування прислівникового детективу: написання короткого есе про подорож із використанням прислівникових сполучень, що їх пишуть окремо та з дефісом, та обґрунтування написання кожного складного прислівника.</p> <p>Створення сценарію коміксу або діалогу, де виголки використовують для передавання емоцій.</p> <p>Обґрунтування правильного розставлення розділових знаків при виголках.</p> <p>Аналіз рекламних оголошень або постів у соцмережах щодо правильного узгодження числівників з іменниками.</p> <p>Створення «гайда» з виправленими типовими помилками.</p> <p>Створення освітнього лонґрїду з використанням активних посилань.</p> <p>Тренінг: «Дихальні вправи та зміна фокуса під час публічного виступу».</p> <p>Рольова гра: «Толерантна дискусія в коментарях соціальних мереж».</p>
--	--	---

<p>знає та відрізняє словосполучення від речення [12 УМД 4.1.1];</p> <p>виділяє в реченні словосполучення та самостійно усно складає з ними речення, тексти [12 УМД 1.5.2];</p> <p>знає види речень за метою висловлювання [12 УМД 4.1.1];</p> <p>розрізняє види речень за складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів речення [12 УМД 4.1.1];</p> <p>правильно вживає розділові знаки в кінці простого речення [12 УМД 4.1.1];</p> <p>правильно використовує прості неускладнені речення в мовленні [12 УМД 3.1.2];</p> <p>розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця, на основі цього приймає рішення щодо подальшої комунікації [12 УМД 1.1.3-1];</p> <p>визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, зокрема отриманої з різних джерел (з-поміж яких і медіатексти), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1];</p>	<p>СИНТАКСИЧНА Й ПУНКТУАЦІЙНА НОРМИ (4) (СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ. СЛОВСПОЛУЧЕННЯ І РЕЧЕННЯ)</p> <p>Словосполучення. Складні випадки та варіанти синтаксичного керування. Словосполучення з прийменником <i>по</i>. Словосполучення з прийменниками <i>в(у), при, за, із-за</i>.</p> <p>Речення. Види речень за метою висловлювання та за інтонацією; окличні речення. Речення двоскладні й односкладні; прості й складні. Речення поширені та непоширені. Розділові знаки в кінці речень. Порядок слів у реченні. Логічний наголос. Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка.</p> <p>Переклад текстів із румунської мови.</p> <p>Як нами маніпулюють у TikTok та Instagram: учимося бачити приховану рекламу та фейки.</p> <p>Чому стрічка новин показує нам тільки те, що ми хочемо бачити або чим небезпечні «розумні» алгоритми.</p>	<p>Сортування словосполучень на правильні та ненормативні.</p> <p>Редагування речень, де причинний зв'язок помилково виражений прийменником <i>із-за</i> (замість <i>через</i>).</p> <p>Пошук і виправлення синтаксичних помилок у заголовках онлайн-новин.</p> <p>Порівняння типових українських речень із прямим порядком слів та їхніх румунських відповідників; виокремлення при цьому специфічних українських конструкцій (наприклад, уживання орудного відмінка без прийменника там, де в румунській є прийменник).</p> <p>Переклад речень із дієприслівниковими зворотами з румунської українською.</p> <p>Побудова схем до речень.</p> <p>Підготовка короткого виступу, у якому потрібно використати різні види речень за метою висловлювання (спонукальні для заклику, питальні для залучення аудиторії).</p> <p>Опрацювання змішаного тексту (інфографіка + коментар).</p> <p>Створення плаката «Синтаксичні пастки для тих, хто знає румунську та українську мови», де наведено типові помилки в керуванні та їх виправлення.</p> <p>Створення «Пам'ятка синтаксичної грамотності».</p>
---	--	--

<p>розпізнає вияви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <p>інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або з гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків [12 УМД 2.2.4-1];</p> <p>визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів [12 УМД 2.4.1-1];</p> <p>дотримується безпечної поведінки в цифровому середовищі, за потреби допомагає іншим особам у дотриманні безпечної поведінки в цифровому середовищі [12 УМД 3.2.3];</p> <p>Організовує онлайн-взаємодію та керує процесом онлайн-взаємодії (зокрема онлайн-дискусії), зважаючи на міжкультурне різноманіття та використовуючи різні стратегії для налагодження ефективної комунікації [12 УМД 3.2.2].</p>		
--	--	--

<p>розрізняє функції головних і другорядних членів речення, знає особливості їх вираження [12 УМД 4.1.1];</p> <p>правильно вживає розділові знаки у простому неускладненому реченні [12 УМД 4.1.1];</p> <p>створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 УМД 3.1.1-1];</p> <p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1];</p> <p>створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені</p>	<p style="text-align: center;">ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ (5)</p> <p>Двоскладне просте речення. Головні і другорядні члени речення (??)</p> <p>Підмет і присудок як головні члени речення. Способи вираження підмета. Простий та складений присудок (іменний і дієслівний).</p> <p>Тире між підметом і присудком.</p> <p>Пунктуаційна помилка.</p> <p>Означення, додаток і обставина як другорядні члени речення (повторення). Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок з дефісом; прикладки, що їх беруть у лапки.</p> <p>Порівняльний зворот. Виокремлення порівняльних зворотів комами.</p> <p>Цифровий етикет: як писати в месенджерах, щоб тебе не заблокували й зрозуміли правильно.</p> <p>Як стримати гнів під час конфлікту: вчимося пояснювати свої емоції словами, а не криком.</p>	<p>Складання коротких описів професій за схемою: «Підмет (іменник) – присудок (іменний або дієслівний складений)». Наприклад: <i>«Мій брат хоче стати лікарем», «Музика була прекрасною».</i></p> <p>Робота з картками, де потрібно обґрунтувати наявність або відсутність тире (особливо у випадках із частками <i>як, це, то, ось</i> та заперечною часткою <i>не</i>).</p> <p>Конструювання речень: поетапне додавання до граматичної основи означень, додатків та обставин.</p> <p>Оформлення власних назв установ, медіа та брендів як прикладок.</p> <p>Виправлення пунктуаційних помилок у текстах, де прикладка стоїть у кінці речення та потребує виокремлення за допомогою тире для уточнення.</p> <p>Аналіз поезій із порівняльними зворотами в текстах українських та румунських авторів (у перекладі), пояснення ролі порівняльних зворотів у творенні художнього образу.</p> <p>Перетворення порівняльного звороту на підрядне порівняльне речення. Наприклад: <i>«Дівчина співає, як пташка» – «Дівчина співає так, як пташка співає в гаю».</i></p> <p>Створення ментальної карти (Mind Map) «Коли ставимо розділові знаки?», де окремими гілками йдуть «Тире між</p>
--	--	---

<p>виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 УМД 2.2.1-1];</p> <p>застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуалізаційні засоби [12 УМД 2.6.1-1];</p> <p>здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.2-1];</p> <p>розпізнає вияви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <p>демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час</p>		<p>головними членами» та «Коми при порівняльних зворотах».</p> <p>Пошук і виправлення пунктуаційних помилок у текстах перекладів, згенерованих штучним інтелектом.</p>
--	--	--

<p>публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 УМД 1.8.1-2];</p> <p>вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1].</p>		
<p>розрізняє двоскладні й односкладні речення та їхні види в текстах [12 УМД 4.1.1];</p> <p>правильно вживає розділові знаки у простому неускладненому реченні [12????]</p>	<p>Односкладні прості речення (3)</p> <p>Типи односкладних речень. Означено-особові речення. Неозначено-особові речення. Узагальнено-особові речення. Безособові речення. Називні речення.</p> <p>Повні та неповні речення. Тире в неповних реченнях. Слова-речення.</p> <p>Співбесіда мрії: як розповісти про себе так, щоб тебе захотіли взяти на роботу.</p>	<p>Розподіл односкладних речень за групами (означено-особові, безособові тощо) на основі текстів українських пісень чи прислів'їв.</p> <p>Перебудова двоскладних речень у безособові для передавання внутрішнього стану людини («Я не сплю» → «Мені не спиться»).</p> <p>Створення рекламного постера або гасла, де використано лише називні речення для динамічності («Ніч. Місто. Твій шанс»).</p> <p>Складання інструкції чи алгоритму дій із використанням лише узагальнено-особових або означено-особових речень.</p> <p>Створення діалогів, у яких репліки-відповіді є неповними реченнями; аналіз змісту за контекстом.</p> <p>Зіставлення неповних речень в українській та румунській мовах; виявлення випадків, де пропуск присудка є нормативним для обох мов.</p>

		<p>Вираження згоди, заперечення чи емоційної реакції за допомогою слів-речень (<i>Так. Ні. Навряд чи. Овва!</i>) у межах етикету онлайн-спілкування.</p> <p>Пошук слів-речень у сценаріях фільмів чи коміксах; аналіз їхньої ролі в передаванні живого розмовного мовлення.</p> <p>Виправлення синтаксичних помилок у вживанні неповних речень; обґрунтування використання тире.</p> <p>Створення чек-листа для розрізнення означено-особових та неозначено-особових речень за формою дієслова.</p>
<p>правильно будує прості ускладнені речення, використовуючи відомості про ускладнювальні елементи [12 УМД 3.1.2];</p> <p>застосовує правила вживання розділових знаків при однорідних членах речення, також із узагальнювальними словами [12 УМД 4.2.1];</p> <p>уводить ускладнені конструкції в тексти різних стилів [12 УМД 1.1.2];</p> <p>визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення особистісно й суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1];</p> <p>обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей [12 УМД 2.4.1-3];</p>	<p>Речення з однорідними членами (2)</p> <p>Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язками).</p> <p>Речення з кількома рядами однорідних членів. Кома між однорідними членами.</p> <p>Однорідні та неоднорідні означення.</p> <p>Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами та розділові знаки при них.</p> <p>Твоя сторінка в соцмережах – це твоє резюме: як те, що ми постимо, впливає на наше майбутнє.</p>	<p>Побудова речень із різними типами синтаксичного зв'язку (сполучниковий, безсполучниковий) на тему «Мої плани на літо».</p> <p>Аналіз художніх текстів для розрізнення однорідних та неоднорідних означень (за змістовими ознаками).</p> <p>Розстановка розділових знаків (кома, тире, двокрапка) у реченнях із узагальнювальними словами.</p>

<p>створює відповідно до індивідуальних і суспільних потреб тексти, урахувавши жанрову та стильову специфіку (зокрема медіатексти), і доречно представляє їх [12 УМД 3.1.1];</p> <p>додержується безпечної поведінки в цифровому середовищі, за потреби допомагає іншим особам у дотриманні безпечної поведінки [12 УМД 3.2.3].</p>		
<p>правильно будує прості ускладнені речення зі звертаннями та вставними словами, використовуючи відомості про ускладнювальні елементи [12 УМД 3.1.2];</p> <p>застосовує правила вживання розділових знаків при звертаннях та вставних словах [12 УМД 4.2.1];</p> <p>уводить ускладнені конструкції в тексти різних стилів [12 УМД 1.1.2];</p> <p>використовує різноманітні синтаксичні конструкції в різних повідомленнях у спеціальних (захищених) цифрових сервісах і соцмережах [12 УМД 1.1.2];</p> <p>застосовує різні способи фіксування інформації, використовуючи вербальні та візуальні засоби [12 УМД 1.2.2];</p> <p>обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1-3].</p>	<p>Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) (2)</p> <p>Звертання, вставні слова та розділові знаки при них.</p> <p>Реклама, яку ми не помічаємо: як бренди непомітно змушують нас купувати речі через кіно та ігри.</p>	<p>Складання офіційних та неофіційних звертань у вокативі (кличному відмінку) до адресатів із різним соціальним статусом.</p> <p>Оцінювання достовірності інформації в медіа-текстах через аналіз вставних слів (<i>здається, безперечно, кажуть</i> тощо).</p> <p>Виділення комами вставних конструкцій, що вказують на джерело повідомлення або порядок думок.</p>

<p>правильно будує прості ускладнені речення з відокремленими членами речення [12 УМД 3.1.2];</p> <p>застосовує правила вживання розділових знаків при відокремлених членах речення [12 УМД 4.2.1];</p> <p>уводить відокремлені члени речення в тексти різних стилів [12 УМД 1.1.2];</p> <p>застосовує різні способи фіксування інформації, використовуючи вербальні та візуальні засоби [12 УМД 1.2.2];</p> <p>обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1-3];</p> <p>представляє створені тексти (зокрема медіатексти), зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2];</p> <p>створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1];</p> <p>пояснює взаємозв'язок змісту і форми тексту (зокрема медіатексту) та аргументує вплив такого взаємозв'язку на реалізацію естетичної та/або прагматичної функції [12 УМД 2.4.2].</p>	<p style="text-align: center;">Речення з відокремленими другорядними членами (4)</p> <p>Речення з відокремленими членами речення (додаток, означення, прикладка, обставина та уточнювальні члени речення).</p> <p>Розділові знаки при них.</p> <p>Мистецтво компліменту: як хвалити людей щиро, щоб це не виглядало як підлецування.</p>	<p>Заміна підрядних речень відокремленими означеннями (дієприкметниковими зворотами) та обставинами (дієприслівниковими зворотами).</p> <p>Використання уточнювальних членів речення для деталізації часу, місця або способу дії в офіційно-ділових документах.</p> <p>Виправлення помилок у вживанні відокремлених додатків із прийменниками <i>крім, окрім, замість</i>.</p>
---	---	--

<p>застосовує правила вживання розділових знаків при прямій мові та діалозі [12 УМД 4.2.1];</p> <p>уводить пряму й непряму мову в тексти різних стилів [12 УМД 1.1.2];</p> <p>працює з цитатами з різних повідомлень у спеціальних цифрових сервісах і соцмережах [12 УМД 1.3.1];</p> <p>виявляє гнучкість комунікативної взаємодії, враховуючи емоційний стан співрозмовника і здійснюючи емоційну саморегуляцію [12 УМД 1.8.1];</p> <p>вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1];</p> <p>виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми [12 УМД 1.6.1-1];</p> <p>застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1].</p>	<p>Пряма і непряма мова. Діалог (4)</p> <p>Пряма та непряма мова як способи передавання чужого мовлення. Розділові знаки при прямій мові. Заміна прямої мови непрямою. Синоніміка різних способів передавання прямої мови. Цитата як спосіб передавання чужого мовлення. Розділові знаки при цитуванні.</p> <p>Діалог і полілог. Розділові знаки при діалозі та полілозі.</p> <p>Як сказати «ні» і не почуватися винним: вчимося обстоювати власні кордони.</p>	<p>Заміна прямої мови непрямою в інтерв'ю відомих особистостей через зміну особових займенників.</p> <p>Оформлення цитат як способів передавання чужого мовлення з дотриманням засад академічної доброчесності.</p> <p>Створення сценарію дискусії (діалог) або групового обговорення (полілог) із дотриманням пунктуаційних норм (тире при репліках).</p>
<p>визначає в тексті складні речення [12 УМД 4.1.1];</p> <p>розуміє засоби зв'язку й змістові відношення між частинами складносурядного речення [12 УМД 4.1.2];</p>	<p>СИНТАКСИЧНА Й ПУНКТУАЦІЙНА НОРМИ <i>(СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ)</i> (4)</p> <p>Складне речення та його ознаки <i>(повторення)</i>.</p>	<p>Проведення синтаксичного сортеру: розподіл речень на прості (з однорідними членами) та складносурядні, з обов'язковим підкресленням граматичних основи.</p> <p>Побудова структурних схем ССР із використанням сполучників різних груп</p>

<p>знає правила вживання розділових знаків між частинами складносурядних речень [12 УМД 4.1.1];</p> <p>дотримується правил інтонації в складних реченнях; виразно їх читає [12 УМД 1.8.1];</p> <p>віднаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [12 УМД 3.3.2];</p> <p>створює відповідно до індивідуальних і суспільних потреб тексти, урахувавши жанрову та стильову специфіку (зокрема художні тексти, медіатексти), і доречно представляє їх [12 УМД 3.1.1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1];</p> <p>визначає потенційний вплив прочитаного тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 УМД 2.3.1-1];</p> <p>оцінює та вдосконалює власні та чужі тексти відповідно до комунікативної ситуації на основі визначених критеріїв, зокрема з використанням цифрових засобів [12 УМД 3.3.2].</p>	<p>Складносурядне речення (ССР). Розділові знаки в складносурядному реченні <i>(практично)</i>.</p> <p>Як написати пост, який дочитують до кінця: секрети цікавого тексту для соцмереж.</p>	<p>(єднальні, протиставні, розділові).</p> <p>Проведення пунктуаційного практикуму «Кома чи ні?»: відпрацювання випадків, коли кома перед сполучником і(й), та, або не ставиться (наявність спільного другорядного члена речення, вставного слова або коли обидві частини є спонукальними чи питальними).</p> <p>Логічне моделювання: добирання другої частини ССР за поданим початком, урахувавши смислові відношення (одночасність, послідовність, причиново-наслідкові тощо).</p> <p>Проведення зіставного аналізу: порівняння ССР в українській та румунській мовах. Аналіз сполучників-еквівалентів (<i>i – și, але – dar/iar, або – sau</i>).</p> <p>Проведення стилістичного експерименту: перетворення кількох простих речень на одне ССР для створення плавності тексту.</p> <p>Пошук та виправлення помилок у складносурядних реченнях (неправильне вживання сполучників або пропуск розділових знаків) у текстах сучасних медіа.</p> <p>Написання короткого есе про зміни в природі або суспільстві, використовуючи складносурядні речення з протиставними сполучниками (а, але, зате, проте, однак).</p>
---	--	--

<p>розуміє засоби зв'язку й змістові відношення між частинами складнопідрядного речення [12 УМД 4.1.2];</p> <p>знає правила вживання розділових знаків між частинами складнопідрядного речення[12 УМД 4.1.1];</p> <p>дотримується правил інтонації в складнопідрядному реченні[12 УМД 1.8.1];</p> <p>знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [12 УМД 3.3.2];</p> <p>прогнозує перебіг усної взаємодії в різних ситуаціях спілкування, враховуючи мету і комунікативні наміри співрозмовників, і відповідно моделює свою комунікативну поведінку, спираючись на власний та суспільно-історичний досвід [12 УМД 1.4.2];</p> <p>визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення особистісно й суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1];</p> <p>представляє створені тексти (зокрема про свої таланти чи досягнення), зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2];</p> <p>аргументовано висловлює власну позицію, використовуючи вербальні та</p>	<p style="text-align: center;">Складнопідрядне речення (6)</p> <p>Складнопідрядне речення (СПР), його будова та засоби зв'язку в ньому.</p> <p>Основні види складнопідрядних речень (з'ясувальні, означальні, обставинні).</p> <p>Складнопідрядні речення з кількома підрядними.</p> <p>Розділові знаки в них.</p> <p>Твоя суперсила: як віднайти свої таланти та навчитися презентувати їх іншим.</p>	<p>Маркування засобів зв'язку в тексті: віднайти підрядні сполучники та сполучні слова, указати способи їх розрізнення.</p> <p>Створення та заповнення таблиці «Види СПР» (означальні, з'ясувальні, обставинні) на основі запитань, які ми ставимо від головної частини до підрядної.</p> <p>Графічне моделювання: побудова лінійних та вертикальних схем простих СПР для візуалізації ієрархії частин.</p> <p>Робота із синтаксичним конструктором: створення СПР із двох простих речень за допомогою різних сполучників.</p> <p>Зіставлення сполучних засобів в українській та румунській мовах (наприклад, багатофункціональність румунського <i>са</i> та українських <i>що, бо, щоб</i>).</p> <p>Проведення пунктуаційного експерименту: розстановка розділових знаків у СПР, особливо у випадках, коли підрядна частина стоїть у середині головної або на стику двох сполучників.</p> <p>Розрізнення однорідної, неоднорідної та послідовної підрядності за допомогою схем-«драбинок».</p> <p>Проведення пунктуаційного дослідження «Кома при однорідності»: відпрацювання правила «непостановки» коми між двома підрядними частинами, якщо вони з'єднані неповторюваним</p>
--	---	--

<p>невербальні засоби, щодо широкого кола актуальних проблем [12 УМД 1.6.1]; демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час самопрезентації) [12 УМД 1.8.1-2].</p>		<p>єднальним сполучником. Проведення редакторської експертизи: пошук синтаксичних помилок у складних конструкціях (наприклад, нагромадження однакових сполучників <i>що... що... що...</i>). Виправлення текстів для досягнення стилістичної виразності. Написання есе «Дерево рішень» на тему майбутнього професійного вибору з використанням СПР із різними видами підрядності для аргументації власних думок. Створення візуального алгоритму: розробка покрокової інструкції (пам'ятки) «Як визначити вид підрядного речення» для підготовки до випускних іспитів.</p>
<p>розуміє засоби зв'язку й змістові відношення між частинами безсполучникового складного речення [12 УМД 4.1.2]; знає правила вживання розділових знаків між частинами складного безсполучникового речення [12 УМД 4.1.1]; дотримується правил інтонації в складних безсполучникових реченнях; виразно їх читає [12 УМД 1.8.1]; віднаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [12 УМД 3.3.2].</p>	<p style="text-align: center;">Безсполучникове складне речення (З)</p> <p>Смислові відношення між простими реченнями в безсполучниковому складному реченні (БСР). Розділові знаки між простими реченнями в безсполучниковому складному реченні: кома і крапка з комою, двокрапка й тире між частинами складного безсполучникового речення.</p>	<p>Проведення інтонаційного аудіо-практикуму: прослуховування речень із різними типами інтонації (переліку, пояснення, протиставлення) та співвіднесення почутого із відповідним розділовим знаком (кома, двокрапка, тире). Написання схематичного диктанту: побудова структурних схем БСР за заданими моделями смислових відношень (одночасність, наслідок, причина). Робота з теоретичним сортером: класифікація БСР за розділовими знаками та смисловими зв'язками на основі таблиці-підказки. Синтаксична трансформація «Зі</p>

		<p>сполучником і без»: перетворення складнопідрядних та складносурядних речень у безсполучникові; аналіз того, як змінюється емоційне забарвлення речення («Якщо прийде весна, зацвітуть сади» → «Прийде весна – зацвітуть сади»).</p> <p>Проведення пунктуаційного експерименту: робота з тим самим БСР, де зміна знака змінює зміст речення.</p> <p>Аналіз розлогих речень у текстах класичної літератури, визначення причин уживання крапки з комою (далекий змістовий зв'язок або наявність розділових знаків усередині частин).</p> <p>Проведення редакторської експертизи: пошук і виправлення пунктуаційних помилок у БСР у текстах сучасних медіа.</p> <p>Робота у творчій майстерні «Стислість – душа таланту»: написання рекламного тексту або серії тез для презентації з використанням лише БСР для досягнення лаконічності й динамізму.</p> <p>Складання алгоритму-шпаргалки: створення покрокової інструкції «Як не помилитися у БСР», де ключовим етапом є підставлення сполучників-еквівалентів (бо, що, а, тому що) для перевірки розділового знака.</p>
<p>розуміє засоби зв'язку й змістові відношення між частинами складного речення з різними видами зв'язку [12 УМД 4.1.2];</p>	<p>Складне речення з різними видами зв'язку (2)</p> <p>Складні речення із сурядним і підрядним зв'язками. Розділові знаки в таких складних</p>	<p>Синтаксичне маркування: робота з розлогими реченнями, де учні різними кольорами виділяють частини, з'єднані</p>

<p>знає правила вживання розділових знаків між частинами складного речення з різними видами зв'язку [12 УМД 4.1.1];</p> <p>дотримується правил інтонації в складних реченнях із різними видами зв'язку [12 УМД 1.8.1];</p> <p>віднаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [12 УМД 3.3.2];</p> <p>трансформує прості ускладнені речення у складні з різними видами зв'язку і навпаки [12 УМД 1.5.2];</p> <p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>створює тексти різної жанрово-стильової належності відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 УМД 3.1.1-1].</p> <p>обирає доцільні способи й відповідні засоби перетворення та представлення інформації з одного або кількох джерел для розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.6.1].</p>	<p>реченнях.</p> <p>Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язками.</p> <p>Розділові знаки у складних реченнях із різними видами зв'язку (<i>практично</i>).</p>	<p>сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язком.</p> <p>Робота з конструктором схем: побудова комбінованих схем (блокових та лінійних), що візуалізують ієрархію частин у реченні.</p> <p>Проведення теоретичного бліцу: визначення кількості граматичних основ та типів зв'язку в реченнях-прикладках.</p> <p>Проведення пунктуаційного практикуму «Перетин сполучників»: відпрацювання правила постановки коми на межі сурядного та підрядного зв'язку (випадки з частками <i>то, так</i>).</p> <p>Синтаксична трансформація: перебудова кількох простих речень в одне складне з різними видами зв'язку для лаконічного вираження складної думки.</p> <p>Проведення дослідження тексту: аналіз уривків із творів класичної літератури чи наукових статей (наприклад, визначити, як автор поєднує безсполучниковий зв'язок (для динаміки) із підрядним (для логічного обґрунтування)).</p> <p>Порівняння способів побудови багатокомпонентних речень в українській та румунській мовах (виявлення спільних логічних моделей).</p> <p>Редакторська лабораторія: виправлення помилок у пунктуації та структурі складних конструкцій у текстах</p>
---	---	--

		<p>офіційно-ділового стилю (угоди, заяви, статуту).</p> <p>Написання творчого есе «Діалог культур» на тему взаємозв'язку української та румунської культур із використанням складних речень із різними видами зв'язку для аргументації.</p> <p>Створення «Синтаксичного навігатора»: розробка покрокового алгоритму розстановки розділових знаків у багатокомпонентних реченнях (спочатку межі частин, потім – типи зв'язку, зрештою – розділові знаки).</p>
<p>віднаходить у тексті й характеризує за граматичними ознаками вивчені види речень [12 УМД 4.1.1];</p> <p>правильно використовує синтаксичні одиниці у власному мовленні [12 УМД 1.5.2];</p> <p>аналізує сильні та слабкі сторони тексту, визначає критерії його вдосконалення [12 УМД 3.3.1];</p> <p>оцінює та вдосконалює власні та чужі тексти відповідно до комунікативної ситуації на основі визначених критеріїв, зокрема з використанням цифрових засобів [12 УМД 3.3.2];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості</p>	<p>Повторення в кінці року (5)</p> <p>Узагальнення й систематизація вивченого із синтаксису.</p> <p>Удосконалення вмінь розрізняти види речень, правильно будувати та вживати в мовленні.</p>	<p>Виконання комплексних вправ, що охоплюють усі типи речень та розділових знаків.</p> <p>Розбір речень різних типів за схемою, узагальнення вивчених пунктограм.</p> <p>Створення індивідуального «Портфолію успіху», що включає відредаговані тексти з виправленими синтаксичними помилками.</p> <p>Аналіз власних письмових робіт за рік, виявлення стійких помилок у складних реченнях та їх корекція.</p> <p>Тестування у форматі НМТ.</p> <p>Виконання завдань на розрізнення відокремлених членів, однорідних конструкцій та способів передавання чужого мовлення.</p>

<p>тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [10 УМД 3.1.4-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби виразності мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1].</p>		
--	--	--

12 клас
(70 годин, 2 год./тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
<p>виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 УМД 1.3.1-1];</p> <p>визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення</p>	<p style="text-align: center;">ВСТУП (2)</p> <p>Українська мова – інструмент професійної реалізації та ключ до успіху в сучасному світі.</p> <p>Українська – це модно: як мова стає символом єднання та крутості серед молоді.</p>	<p>Створення інформаційного серфінгу «Мовні вимоги ринку»: учні / учениці досліджують сайти з пошуку роботи (наприклад, Work.ua або LinkedIn) і аналізують вакансії в різних сферах (ІТ, медицина, право тощо), одне із завдань – віднайти, у яких професіях вільне володіння державною мовою є обов’язковою умовою або конкурентною перевагою.</p>

<p>особистісно й суспільно значущих цілей і розв’язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1];</p> <p>обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю [...] для досягнення особистісно та суспільно значущих цілей і розв’язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1-3];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1];</p> <p>обирає доцільні способи та відповідні засоби перетворення і представлення інформації з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів, графічних джерел інформації) для розв’язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.6.1].</p>		<p>Складання глосарію «Професійна термінологія»: учні / учениці обирають бажану майбутню професію та складають список із 20 ключових термінів українською мовою, віднаходячи їхні відповідники в румунській мові для точного розуміння змісту.</p> <p>Симуляція «Співбесіда для працевлаштування»: рольова гра, де один /а учень / учениця – HR-менеджер, інший/а – кандидат на вакансію (завдання: презентувати себе українською мовою, використовуючи формули ввічливості та професійну лексику).</p> <p>Створення діаграми «Мова як капітал» або візуальної схеми, яка демонструє зв’язок між знанням мови та різними аспектами успіху – кар’єрний ріст, розширення кола спілкування, доступ до державних послуг, самоосвіта.</p> <p>Критичний аналіз «Труднощі перекладу»: учні / учениці аналізують професійні тексти, перекладені автоматичними сервісами з румунської на українську (завдання: віднайти лексичні помилки (пароніми, кальки) та виправити їх, щоб текст відповідав чинним стилістичним нормам).</p> <p>Створення проекту «Мій професійний бренд»: написання резюме (CV) та супровідного листа українською мовою</p>
--	--	---

		<p>згідно із сучасними стандартами офіційно-ділового стилю.</p> <p>Проведення дискусійної панелі «М'які навички (Soft Skills) та мова»: обговорення питання: «Чи може бути успішним професіонал/ка, який/яка досконало знає свою справу, але не може грамотно її презентувати?».</p> <p>Створення відео-пічу «Українська для моєї професії»: коротке відео (до 1 хвилини), де учень / учениця розповідає, як знання української мови допоможе йому стати кращим фахівцем у обраній галузі (наприклад, агрономія, туризм чи архітектура тощо).</p> <p>Створення дизайну-мислення «Мовний навігатор»: розробка власного плану (чек-листа) «Як удосконалити професійну українську за 6 місяців»; зокрема треба обрати джерела інформації (подкасти, книги, курси).</p>
<p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [10 УМД 3.1.4-1];</p> <p>комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм</p>	<p>ОРФОГРАФІЯ, ЛЕКСИКОЛОГІЯ, МОРФОЛОГІЯ. ПОВТОРЕННЯ (15)</p> <p>Основні чергування приголосних звуків при словозміні і словотворенні.</p> <p>Складні випадки наголошення слів. Мовні недоліки у вимові й наголосі. Шляхи їх усунення.</p>	<p>Відпрацювання фонетичного тренажеру: виконання вправ на розрізнення звуків, що не мають прямих аналогів у румунській мові (наприклад, [и] та [і], [г] та [х]).</p> <p>Проходження акцентного практикуму: робота зі словником наголосів для слів із подвійним або складним наголошенням (<i>фаховій, одина́дцять, ві́падок</i>).</p>

<p>літературної вимови [10 УМД 1.6.1-2]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1]; спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1]; добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1]; усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1]; створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісно і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1].</p>	<p>Складні випадки вживання знака м'якшення, апострофа; написання слів іншомовного походження. Правопис складних слів. Уживання слів у переносному значенні, синонімів, антонімів, омонімів у різних текстах. Фразеологія художнього мовлення. Словотвір іменників на позначення назв жителів певного населеного пункту. Творення прикметникових форм від різних географічних назв. Мовленнєві помилки в уживанні прислівників і способи їх подолання.</p>	<p>Створення словотвірної карти: класифікація суфіксів для творення назв жителів населених пунктів (<i>-ець, -янин, -анин</i>) та аналіз типових чергувань приголосних (<i>Галич – галичанин</i>). Пошук та виправлення помилок у написанні складних слів (разом / із дефісом) у текстах рекламних оголошень. Створення аудіогіда: запис коротких подкастів «Правильно наголошуймо», де учні/ учениці пояснюють способи усунення мовних недоліків у вимові. Створення проекту «Мапа рідного краю», де для кожного населеного пункту вказано назву жителів та відповідну прикметникову форму із дотриманням чергувань [г, к, х] → [ж, ч, ш] → [з, ц, с]. Дослідження фразеології художнього мовлення в перекладах художніх творів (наприклад, Міхая Емінеску українською, Тараса Шевченка або Лесі Українки румунською). Редагування речень із типовими помилками (<i>більш зручніше, в основному</i>) та заміна їх на нормативні форми. Написання лінгвістичного есе про «ключ до успіху», використовуючи омоніми та слова в переносному значенні для створення метафор. Проведення фразеологічної дуелі: пошук українських еквівалентів до</p>
--	--	--

		<p>румунських сталих виразів (і навпаки) для глибшого розуміння культурного контексту.</p> <p>Створення чек-листа самоперевірки «Мій шлях до чистого мовлення», де враховано складні випадки наголошення та правопису прислівників.</p> <p>Аналіз помилок, зумовлених перенесенням правил румунської вимови на українську.</p>
<p>виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];</p> <p>складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених пунктуаційних норм [10 УМД 3.1.4-1];</p> <p>застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів, використовуючи вербальні і візуалізаційні засоби [12 УМД 2.6.1-1];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення, дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1].</p>	<p>СИНТАКСИЧНА Й ПУНКТУАЦІЙНА НОРМИ (13)</p> <p>Розділові знаки в простому ускладненому реченні (<i>практично</i>).</p> <p>Розділові знаки в складносурядному реченні (<i>практично</i>).</p> <p>Розділові знаки в складносурядному реченні (<i>практично</i>).</p> <p>Розділові знаки між умовно простими реченнями в безсполучниковому складному реченні: кома і крапка з комою, двокрапка і тире між частинами складного безсполучникового речення</p> <p>Розділові знаки у складних реченнях із різними видами зв'язку (<i>практично</i>).</p>	<p>Участь у пунктуаційному практикумі «Відокремлення»: робота з реченнями, що містять дієприкметникові звороти (учні / учениці мають обґрунтувати постановку ком залежно від позиції звороту щодо означуваного слова), реченнями, ускладненими дієприслівниковими зворотами.</p> <p>Виформування пунктуаційної грамотності на тренажері «Вставні слова vs члени речення»: порівняльний аналіз речень, у яких ті самі слова функціонують як вставні (виділяються комами) або як члени речення (<i>здається, кажуть, на щастя</i> тощо).</p> <p>Графічне диференціювання: побудова схем речень з однорідними членами при повторюваних і парних сполучниках.</p> <p>Створення кейсу «Спільний елемент»: аналіз речень, де кома перед</p>

		<p>сполучниками і(й), та, або не ставиться через наявність спільного другорядного члена або частки.</p> <p>Синтаксичне моделювання: перебудова двох простих речень у ССР із використанням протиставних сполучників (<i>а, але, проте</i>) для вираження контрасту.</p> <p>Написання пунктуаційного диктанту: відпрацювання тире в ССР, що виражають швидку зміну подій або різке протиставлення.</p> <p>Проведення інтонаційного тренінгу: читання речень уголос для визначення типу зв'язку (пояснення, наслідок, перелік) та відповідного розділового знака.</p> <p>Створення синтаксичного навігатора: покроковий розбір багатоконпонентних конструкцій: виділення граматичних основ – визначення меж частин – аналіз типів зв'язку (сурядний, підрядний, безсполучниковий).</p> <p>Відпрацювання складних випадків, коли поруч вжито два сполучники (<i>і коли, що як</i>), та умови постановки коми між ними.</p> <p>Пунктуаційне редагування: робота з текстами офіційно-ділового стилю (юридичні витяги, угоди), де неправильна пунктуація у складних реченнях може змінити правовий зміст документа.</p> <p>Проведення пунктуаційного аудиту:</p>
--	--	---

		<p>аналіз власних есе та творчих робіт із метою класифікації власних помилок та створення «карти персональних пунктуаційних пасток».</p> <p>Проведення тестування «Пунктуаційний віраж»: виконання комплексних завдань на встановлення відповідності між схемою речення та розділовими знаками в ньому.</p>
<p>«Професійна риторика та комунікативні стратегії» (35)</p>		
<p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>виявляє та оцінює стилістичні та риторичні мовні засоби різних рівнів у власних і чужих текстах, обґрунтовує комунікативну доцільність використання таких засобів [12 УМД 4.1.1];</p> <p>вільно застосовує прийоми активного слухання, аналізує вплив комунікативних перешкод на перебіг і результат спілкування [12 УМД 1.1.1];</p> <p>формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4];</p> <p>ураховує культурні, вікові, гендерні та інші особливості вираження емоційності</p>	<p>Стратегії сприйняття та аналізу інформації (6)</p> <p>Риторика в професійній діяльності. Поняття етосу, пафосу та логосу в діловому контексті.</p> <p>Стратегії активного слухання. Подолання комунікативних перешкод та шумів. Нерелексивне та релексивне слухання. Стилї слухання: чоловічий, жіночий.</p> <p>Аналіз усного повідомлення. Визначення мети, прямих та прихованих намірів мовця.</p> <p>Інформаційна гігієна. Розпізнавання маніпуляцій, пропаганди та неправдивої інформації в професійному середовищі.</p> <p>Фіксування інформації. Складання складних планів, тез та конспектів за професійною тематикою.</p>	<p>Визначення складових етосу, пафосу та логосу в успішних виступах сучасних підприємців / успішних людей.</p> <p>Використання прийомів активного слухання.</p> <p>Класифікація мовних засобів переконання за категоріями «золотого трикутника» Аристотеля.</p> <p>Проектування промови для презентації власного стартапу, дотримуючись балансу логічних аргументів та емоційного впливу.</p> <p>Аналіз причин появи семантичних та психологічних шумів під час ділових переговорів.</p> <p>Демонстрація техніки релексивного слухання (перефразування, уточнення) у рольовій грі «Конфліктний клієнт».</p>

<p>для ефективної усної комунікації [12 УМД 1.8.2];</p> <p>визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації [12 УМД 1.4.2-1];</p> <p>розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення для виявлення прихованих намірів мовця [12 УМД 1.1.3-1];</p> <p>розпізнає вияви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, створює конспект, тези почутого, доцільно використовуючи цитати, скорочення, символи тощо [10 УМД 1.2.2-1];</p> <p>застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів за тематикою обраного профілю, використовуючи вербальні й візуалізаційні засоби [12 УМД 2.6.1-1].</p>		<p>Порівняння особливостей чоловічого та жіночого стилів слухання на основі медіатекстів, відеороликів.</p> <p>Виявлення прихованих намірів та маніпулятивних підтекстів у виступах політиків або топменеджерів.</p> <p>Інтерпретація невербальних сигналів мовця для встановлення справжньої мети повідомлення.</p> <p>Оцінювання відповідності обраної оратором стратегії мовлення заявленій меті виступу.</p> <p>Диференціація фактів від суджень та пропагандистських кліше у професійних новинах.</p> <p>Спростування неправдивої інформації за допомогою алгоритмів перевірки джерел (фактчекінг).</p> <p>Розроблення інструкції (чек-листа) з інформаційної безпеки для співробітників компанії / учнів та учениць класу в умовах інформаційної війни.</p> <p>Перетворення об'ємної лекції на професійну тематику в опорний конспект і тези.</p> <p>Побудова складного розгорнутого плану до наукової статті.</p> <p>Складання ментальної карти (mind map) професійного тексту для оптимізації запам'ятовування ключової інформації.</p>
--	--	---

		<p>Переказ тексту професійного спрямування з дотриманням засад академічної доброчесності.</p>
<p>логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами [10 УМД 1.6.1-1];</p> <p>модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [10 УМД 1.7.1-3];</p> <p>раціонально поєднує використання вербальних і невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2];</p> <p>розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця [12 УМД 1.1.3-1];</p> <p>демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди) [12 УМД 1.8.1-2];</p> <p>передбачає емоційну реакцію слухача/групи слухачів у різних ситуаціях спілкування (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі дії для зміни рівня емоційності [12 УМД 1.8.1-1];</p>	<p>Культура публічного виступу та невербальна комунікація (8)</p> <p>Інвенція та диспозиція. Як знайти ідею та логічно побудувати промову. Композиційні моделі (вступ, основна частина, висновки).</p> <p>Техніка мовлення: дикція, інтонаційні засоби та мовна стійкість.</p> <p>Невербальні засоби: жести, міміка та їх роль у виявленні прихованих намірів.</p> <p>Емоційна саморегуляція: прийоми зниження тривожності перед аудиторією.</p> <p>Прогнозування емоцій аудиторії. Моделювання дій для підвищення або зниження емоційності взаємодії.</p> <p>Структура переконливої промови. «Гачки» уваги та ефективного завершення. Мистецтво переконання (Логос, Етос, Патос). Класичні методи впливу за Арістотелем у сучасному контексті.</p> <p>Мистецтво презентації. Поєднання слова та візуального ряду. Створення ефективних слайдів (правило 10/20/30).</p> <p>Елокуція: сила слова. Використання тропів та фігур у промові. Як зробити текст живим, а не "сухим".</p>	<p>Робота з «Картою ідей»: учні / учениці отримують тему (наприклад, «Екологія нашого регіону») і за допомогою методу мозкового штурму генерують тези (інвенція), розподіляючи їх за класичною тричастинною композицією (диспозиція).</p> <p>Складання розгорнутого плану промови, де кожен пункт основної частини логічно впливає з попереднього.</p> <p>Відпрацювання «детектора жестів»: перегляд виступів відомих ораторів без звуку та розпізнавання прихованих намірів й емоційного стану мовця лише за мімікою та жестами.</p> <p>Проведення орфоепічного батлу: виконання дикційних вправ (скоромовок) із фокусом на подолання специфічного акценту, що постає внаслідок мовної інтерференції.</p> <p>Опанування технік діафрагмального дихання та м'язової релаксації для зниження тривожності.</p> <p>Моделювання емоційного фону: учні / учениці отримують опис «складної» аудиторії (байдужі, ворожі, втомлені) та пропонують стратегію зміни їхнього стану (використання жартів, інтерактиву або зміни темпу).</p>

<p>аргументовано висловлює власну позицію, використовуючи вербальні та невербальні засоби, щодо широкого кола актуальних проблем з урахуванням різних поглядів [12 УМД 1.6.1];</p> <p>представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2];</p> <p>використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору [10 УМД 1.7.2-1];</p> <p>спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1].</p>		<p>Робота з «Арістотелівським трикутником»: аналіз сучасних рекламних роликів або виступів TED на предмет використання логічних доводів (логос), авторитету мовця (етос) та емоційного впливу (патос).</p> <p>Створення «гачків уваги»: написання п'яти варіантів вступу до однієї теми (через історію, цитату, провокативне питання або вражаючий факт).</p> <p>Створення промови «на мільйон». Написання тексту на обрану соціально значущу тему.</p> <p>Проведення експериментів у лабораторії слайдів: створення візуального супроводу за правилом Гая Кавасаки (10 слайдів, 20 хвилин, 30-й шрифт); відпрацювання вмінь прибирати зайвий текст, залишати лише «слово-образ».</p> <p>Перетворення офіційно-сухого тексту на живий та образний за допомогою епітетів, метафор та риторичних звертань.</p> <p>Захист власних проєктів / промов.</p> <p>Рефлексія, аналіз помилок.</p>
<p>аргументовано висловлює власну позицію, використовуючи вербальні та невербальні засоби щодо широкого кола актуальних проблем з урахуванням різних поглядів, ідей, переконань [12 УМД 1.6.1];</p> <p>визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості,</p>	<p>Аргументація, дебати та критичне мислення (9)</p> <p>Побудова доказової бази для обстоювання професійної позиції. Теорія</p>	<p>Робота з моделлю «Теза – Доказ – Приклад».</p> <p>Створення «аргументаційного ланцюжка»: побудова логічної послідовності від загального твердження</p>

<p>неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1];</p> <p>визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 УМД 1.4.2-1];</p> <p>розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 УМД 2.2.2-1];</p> <p>здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.2-1];</p> <p>застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];</p> <p>формулює уточнювальні запитання до почутого для його глибокого розуміння,</p>	<p>аргументації. Структура аргументу (теза, доказ, ілюстрація).</p> <p>Прийоми толерантного спростування думок опонента.</p> <p>Виявлення суперечностей у кількох джерелах.</p> <p>Форматні дебати: правила ведення професійної дискусії.</p> <p>Уточнювальні запитання як інструмент розуміння.</p> <p>Стратегії подолання конфліктів: пошук компромісу в професійних суперечках. Логічні помилки та маніпуляції. Як розпізнати «брудні прийоми в дискусії та протидіяти їм.</p> <p>Гнучкість та стійкість в обстоюванні позиції.</p> <p>Оцінювання ефективності обраних стратегій впливу.</p>	<p>до конкретного висновку без розриву логіки.</p> <p>Порівняння двох текстів на одну тему з різних професійних джерел, у яких треба віднайти фактичні розбіжності та пояснити причину їх появи (відмінності в методології, у часі дослідження або суб'єктивність).</p> <p>Перетворення агресивних фраз («<i>Ви помиляєтеся</i>») на толерантні формули («<i>Я поважаю вашу думку, проте дозвольте навести інші факти...</i>») або «<i>Ваш підхід цікавий, але як ми врахуємо ось цей аспект?</i>»).</p> <p>Обговорення актуальних проблем обраного профілю.</p> <p>Проведення форматних дебатів «Pro & Contra»: клас об'єднується на дві групи (уряд і опозиція) для обговорення професійного питання з дотриманням регламенту та правил професійної етики (наприклад, «<i>Дистанційна робота проти офісної</i>»).</p> <p>Формулювання уточнювальних запитань («<i>Що саме ви маєте на увазі...?</i>», «<i>На чому ґрунтується ваше твердження про...?</i>»), щоб виявити слабкі місця в позиції опонента без прямої критики.</p> <p>Аналіз відеофрагментів дискусій, за допомогою яких треба ідентифікувати логічні помилки (перехід на особистості,</p>
---	---	--

<p>встановлення логічних зв'язків [12 УМД 1.1.2-3];</p> <p>дотримується інформаційної гігієни, виявляє та розрізняє в усному повідомленні різні види маніпуляції, неправдиву інформацію та пропаганду [12 УМД 1.4.2-1 П];</p> <p>виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю [12 УМД 1.6.1-1];</p> <p>виявляє гнучкість комунікативної взаємодії, ураховуючи емоційний стан співрозмовника та здійснюючи емоційну саморегуляцію [12 УМД 1.8.1];</p> <p>оцінює та вдосконалює власні комунікативні стратегії у змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2].</p>		<p>«солом'яне опудало», хибна дилема) та запропонувати спосіб нейтралізації маніпуляції.</p> <p>Розігрування ситуацій професійного конфлікту та практичне відпрацювання переходу від «суперництва» до «співпраці» або «компромісу».</p> <p>Заповнення «рефлексивного щоденника» дискусії: після дебатів учні / учениці оцінюють власну стійкість, визначають, чи вдалося зберегти спокій під тиском, яка стратегія впливу виявилася найбільш переконливою для аудиторії?</p> <p>Відпрацювання техніки «зміна ролі»: протягом хвилини захищати позицію, із якою категорично не згоден / згодна (це розвиває інтелектуальну гнучкість та розуміння аргументації іншої сторони).</p>
<p>створює відповідно до індивідуальних і суспільних потреб тексти, ураховуючи жанрову та стильову специфіку, і доречно представляє їх [12 УМД 3.1.1];</p> <p>створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісно та суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1];</p>	<p>Письмова та цифрова професійна взаємодія (7)</p> <p>Жанрова та стильова специфіка (резюме, мотиваційний лист).</p> <p>Цифрова етика. Норми електронного спілкування.</p> <p>Участь в онлайн-дискусіях та керування ними. Виступи на камеру (відео-блоги,</p>	<p>Аналіз жанрових канонів: порівняння зразків успішних резюме та мотиваційних листів, визначення їхньої структури: від «контактів» до «hard & soft skills».</p> <p>Написання власного мотиваційного листа до обраного навчального закладу або на вакансію мрії з використанням формули переконання та дотриманням офіційно-ділового стилю.</p> <p>Редагування «чужого» резюме:</p>

<p>здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.2-1];</p> <p>передбачає емоційну реакцію слухача / групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів) [12 УМД 1.8.1-1];</p> <p>представляє створені тексти (зокрема медіатексти) у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2];</p> <p>дотримується безпечної поведінки в цифровому середовищі, за потреби допомагає іншим особам у дотриманні безпечної поведінки в цифровому середовищі [12 УМД 3.2.3];</p> <p>розпізнає вияви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <p>аналізує сильні та слабкі сторони тексту, визначає критерії його вдосконалення [12 УМД 3.3.1];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні</p>	<p>сторіз). Специфіка вебінарів та Zoom-конференцій.</p> <p>Безпека в мережі. Захист від маніпулятивних впливів у цифровому середовищі.</p> <p>Усунення недоліків у структурі та мовному оформленні текстів.</p> <p>Дотримання авторських прав в ході поширення інформації.</p>	<p>усунення мовних огріхів (кальки з румунської, тавтологія) та виправлення помилок у структурі.</p> <p>Обговорення правил електронного листування: оформлення теми листа, доречність смайлів, час для відповіді та культура тегів.</p> <p>Робота з «детектором маніпуляцій»: вивчення ознак фішингу, фейкових новин та методів маніпуляції в соцмережах (клікбейт, боти).</p> <p>Розроблення пам'ятки «Кібергігієна 101».</p> <p>Проведення дискусії про авторське право: як цитувати джерела в інтернеті, що таке ліцензії <i>Creative Commons</i> та як уникнути плагіату у підготовці презентацій.</p> <p>Складання та проведення тренінгу «Мистецтво Zoom-конференцій»: відпрацювання технічних та етичних аспектів – налаштування кадру, фону, освітлення, робота з функціями «чат» та «піднесена рука».</p> <p>Проведення «відеоблогер-практикуму»: запис короткого відео (сторіз або короткого ролика до 90 секунд) із дотриманням технік дикції та інтонації (наприклад, на тему «Мій лайфхак для навчання»).</p> <p>Модерація онлайн-дискусії: учні / учениці по черзі виконують роль модератора вебінару, вчаться</p>
---	---	--

<p>особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1]; застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів, використовуючи вербальні та візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p>		<p>спрямовувати обговорення в правильне річище, зупиняти «тролінг» та підбивати підсумки.</p> <p>Проведення «текстового аудиту»: колективне редагування дописів для блогу, усунення «мовної води», спрощення складних конструкцій, перевірка орфографії за допомогою цифрових сервісів (<i>LanguageTool</i>, <i>Словник.ua</i>).</p> <p>Написання пост-релізу або професійного коментаря для LinkedIn, у якому кожен вислів перевірятимуть на відповідність нормам української літературної мови.</p> <p>Створення підсумкового проекту «Цифрове портфоліо»: учні / учениці створюють власну сторінку (або PDF-портфоліо), що містить відредаговане резюме, покликання на пробне відео-інтерв'ю.</p> <p>Написання есе на тему «Моя безпека в мережі».</p> <p>Створення професійних текстів.</p> <p>Проведення та модерація онлайн-дискусії на професійну тему.</p>
<p>використовує оптимальні комунікативні стратегії в різних (зокрема нових, а також полікультурних) комунікативних ситуаціях, дотримуючись</p>	<p>Професійні комунікативні сценарії (5)</p> <p>Образ оратора та етика. Імідж, харизма та дотримання етичних норм. Поняття академічної доброчесності в промовах.</p>	<p>Складання «Кодексу честі оратора»: обговорення складників іміджу (зовнішній вигляд, голос, манери) та харизми як поєднання впевненості й щирості.</p>

<p>норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2];</p> <p>демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 УМД 1.8.1-2];</p> <p>представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2];</p> <p>визначає фактори (формальні та змістові), що сприяють або заважають ефективності комунікації, за потреби вживає необхідних заходів для підтримки конструктивної міжособистісної взаємодії [12 УМД 1.5.1];</p> <p>визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 УМД 1.4.2-1];</p> <p>вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1];</p>	<p>Мистецтво самопрезентації та співбесіди. Elevator Pitch («промова в ліфті»).</p> <p>Ділові переговори: від конфлікту до компромісу (стратегія WIN-WIN).</p> <p>Сторітелінг у бізнесі. Як розповісти історію, що продають ідеї.</p>	<p>Створення кейс-стаді «Межа між запозиченням і плагіатом»: учні / учениці аналізують фрагменти промов і навчаються правильно оформлювати посилання на авторів ідей, дотримуючись принципів академічної доброчесності.</p> <p>Проведення дискусії на тему «Чи може неетична людина бути великим оратором?».</p> <p>Обговорення маніпулятивних стратегій та їхніх довгострокових наслідків для репутації.</p> <p>Удосконалення навичок мистецтва самопрезентації та Elevator Pitch «Промова в ліфті»: учень / учениця готує 30–60 секундний виступ, мета якого – зацікавити потенційного інвестора чи роботодавця своєю ідеєю або кандидатурою.</p> <p>Моделювання ситуації «Співбесіда в міжнародній компанії»: учні / учениці практикуються відповідати на нестандартні запитання, зберігаючи спокій та демонструючи мовну стійкість.</p> <p>Вивчення Гарвардського методу переговорів (фокус на інтересах, а не на позиціях).</p> <p>Проведення рольової гри «Складний контракт»: учні / учениці об'єднуються у дві групи, що мають протилежні інтереси і прагнуть віднайти рішення за моделлю</p>
--	---	---

<p>творчо самовиражається, спираючись на набутий читацький досвід [12 УМД 2.7.1];</p> <p>створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1].</p>		<p>Win-Win (Перемога-Перемога), де враховано потреби обох сторін.</p> <p>Виявлення точок дотику та розробка альтернативних варіантів угоди (BATNA).</p> <p>Створення короткої історії (story), щоб проілюструвати певну цінність або продати ідею проекту: експозиція – виклик – кульмінація – трансформація.</p> <p>Проведення конкурсу «Байки професіоналів»: розповідь про власну помилку (fail story), яка стала цінним уроком (це розвиває щирість та здатність викликати емпатію в аудиторії).</p> <p>Підготовка та проведення форуму «Майбутнє починається сьогодні»: учні / учениці презентують свій випускний проект, який поєднує всі вивчені елементи: промова (з елементами сторітелінгу), візуальний супровід (презентація), відповіді на запитання аудиторії (полеміка та уточнення).</p> <p>Симуляція «Переговори з незадоволеним клієнтом / керівником».</p> <p>Симуляція «Екстремальний ліфт»</p> <p>Фестиваль публічних виступів «Мій професійний старт».</p> <p>Аналіз типових мовленнєвих помилок.</p> <p>Створення вторинних текстів оцінювального характеру.</p>
--	--	--

<p>аналізує сильні та слабкі сторони тексту, визначає критерії його вдосконалення [12 УМД 3.3.1];</p> <p>оцінює та вдосконалює власні й чужі тексти відповідно до комунікативної ситуації на основі визначених критеріїв, зокрема з використанням цифрових засобів [12 УМД 3.3.2];</p> <p>усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, урахуваючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 УМД 3.3.2-1];</p> <p>складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [10 УМД 3.1.4-1];</p> <p>добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1];</p> <p>застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів за тематикою обраного профілю, використовуючи вербальні та візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p>	<p style="text-align: center;">Повторення вивченого (5)</p> <p>Узагальнення й систематизація найважливіших відомостей із риторики.</p>	<p>Колективне створення візуальної схеми, що об'єднує всі блоки курсу «Професійна риторика та комунікативні стратегії»: від <i>інвенції</i> (пошуку ідей) до <i>елокуції</i> (прикрашання мовлення) та <i>цифрової етики</i>.</p> <p>Проведення термінологічного квесту: швидка перевірка знання ключових понять (<i>логос / етос / патос, «промова в ліфті», Win-Win, активне слухання</i>).</p> <p>Випадковий вибір професійної ролі та теми, однохвилинна ідея за структурою <i>Elevator Pitch</i>.</p> <p>Розповідь історії за схемою «Виклик – Дія – Результат» для ілюстрації певної професійної якості (пунктуальність, креативність, стресостійкість).</p> <p>Перегляд коротких відеофрагментів дебатів, ідентифікація логічних помилок («перехід на особистості», «хибна дилема») та пропонування методів їх нейтралізації.</p> <p>Дискусія про межу між натхненням та плагіатом у сучасному цифровому світі.</p> <p>Аналіз (анонімний) профілів у соцмережах на відповідність професійному іміджу.</p> <p>Обговорення правил <i>Netiquette</i> в діловому листуванні.</p>
---	---	---

<p>створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1].</p>		<p>Виступ (2–3 хв) на тему «Моя комунікативна стратегія на наступні 5 років».</p> <p>Створення «Риторичної карти саморозвитку»: чек-лист, за яким можна самостійно оцінювати свої виступи та переговори в майбутньому.</p>
--	--	--

Прикінцева частина

Опис інструментарію оцінювання

Програма реалізує обов'язкові результати навчання Державного стандарту профільної середньої освіти мовно-літературної освітньої галузі. Основою для формулювання очікуваних результатів навчання в Програмі є обов'язкові результати навчання (орієнтири для оцінювання) основного рівня, визначені в Державному стандарті профільної середньої освіти (*Додаток 3*. Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мовно-літературній освітній галузі (українська мова як державна, українська література, зарубіжні літератури (у перекладі українською мовою) для класів (груп) з навчанням мовою корінного народу або національної меншини (якщо мова корінного народу або національної меншини не належить до групи слов'янських мов. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#n214>).

Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту складаються з таких компонентів:

- групи результатів навчання, що об'єднують споріднені результати в рамках мовно-літературної галузі, зокрема:
 - ГР 1: усно взаємодіє (взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає та використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях);
 - ГР 2: працює з текстом (сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, зокрема інформаційних і художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української та

зарубіжних), медіатекстах, і використовує інформацію для збагачення власного досвіду та духовного розвитку);

ГР 3: письмово взаємодіє (висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами в письмовій формі, зокрема інтерпретуючи інформаційні й художні тексти класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних); за потреби взаємодіє з іншими особами в цифровому просторі, дотримується норм літературної мови);

ГР 4: досліджує мовлення (досліджує індивідуальне мовлення, використовує мову для власної мовної творчості, спостерігає за мовними та літературними явищами, аналізує їх);

- загальні результати навчання, що є єдиними для всіх рівнів загальної середньої освіти та розкривають компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі;

- конкретні результати навчання, що визначають підсумок навчального поступу на момент здобуття повної загальної середньої освіти;

- основні та поглиблені орієнтири для оцінювання, на основі яких визначається рівень досягнення здобувачами освіти результатів навчання.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

Формувальне оцінювання має на меті вибудувувати індивідуальну освітню траєкторію ліцеїстів / ліцеїстів; відстежувати навчальний прогрес учнів / учениць; вчасно виявляти проблеми та вживати заходів для коригування індивідуальної освітньої траєкторії та методів навчання відповідно індивідуальних та інших потреб здобувачів освіти; формувати в учнів / учениць упевненість у власних силах, мотивацію на досягнення та зацікавленість у навчанні.

Підсумкове оцінювання має на меті встановити відповідність очікуваних і реальних результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання здійснюють за допомогою різних **методів**, вибір яких зумовлюється особливостями рівня освіти, змісту навчального предмета / інтегрованого курсу із застосуванням різних способів і засобів: *усного опитування* (індивідуальне, групове тощо); *письмових завдань* (навчальні завдання, тести, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи); *практичних завдань*; *навчальних проєктів*; *робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем моделей*, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо); *завдань із використанням ІТ* (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та

досліджень, комп'ютерні продукти тощо); *самооцінювання, взаємооцінювання; комплексного*, що поєднує різні способи й засоби оцінювання тощо.

Для здійснення оцінювання вчитель може також використовувати такі інструменти, як картки, шкали, щоденник спостережень, портфоліо учнів / учениць тощо.

Програма ґрунтується на компетентнісному, особистісно орієнтованому, комунікативно-діяльнісному й соціокультурному підходах до комунікативного розвитку здобувачів освіти. Ці підходи реалізуються в процесі цілеспрямованого формування й удосконалення всіх основних складників пізнавально-творчої мовленнєвої діяльності – мотиваційного, змістовоорієнтаційного, процесуального, результативно-рефлексивного. Результатом такого процесу є формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості, яка має сформуватися в процесі навчання й містити знання, уміння, ставлення, досвід діяльності та особистісні поведінкові моделі. Визначальною ознакою цього підходу є зміщення акцентів на готовність учня / учениці застосовувати здобуті знання й набуті вміння й навички для розв'язання проблем, що постають у реальному житті.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Список використаних джерел

Загальноєвропейські рекомендації із мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Рада з питань співпраці в галузі культури, Комітет з освіти, Відділ сучасних мов, Страсбург. URL: http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf

Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи: Рішення Колегії МОН України від 27 жовтня 2016 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>].

Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. *Офіційний вісник України*, 2020. № 81. С. 2615. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>].

Про затвердження плану заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80#Text>].

Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII /17-ВР [редакція 18.02.2018]. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. С. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : Постанова КМУ від 25.07.2024 № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#n214>

Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>.

Про затвердження типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням: наказ МОН України від 26.05.2025 № 765. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-10-12-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-iaki-zabezpechuiut-zdobuttia-profilnoi-serednoi-osvity-za-akademichnym-spriamuvanniam>

Розробляємо модельну навчальну / навчальну програму : інструктивно-методичні рекомендації для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів. Київ, 2025; затверджено наказом державної установи «Український інститут розвитку освіти» 26 травня 2025 року № 67-аг.

«БомбеЗНО»: інструктивно-методичні матеріали / О. В. Питюр, І. Г. Хворостяний. Київ, 2020. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/Methodychka2020_final.pdf

Венгловська О. А., Елькін О. Б., Марущенко О. А., Федоренко О. Ф. Упровадження компонентів розвитку емоційного інтелекту в учнівства : практичний порадник педагогам закл. заг. середньої освіти. УІРО, 2023. 18 с. URL: file:///D:/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9D%D0%A3%D0%A8/%D0%A6%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%A3%D0%A8/%D0%95moczijnyj_intelekt_praktychnyj_poradnyk_2.pdf

Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 2 / авторський колектив; уклад.: проф. Олена Локшина та проф. Оксана Заболотна ; за заг. ред. професора Олега Топузова ; (2-ге електронне видання, доповнене). Київ : Педагогічна думка, 2023. 81 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-728-2-2023-81>

Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 3 / авторський колектив; уклад. : Олена Локшина і Оксана Заболотна ; за заг. ред. Олега Топузова (2-е електронне видання, доповнене). Київ : Педагогічна думка, 2023. 76 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-740-4-2023-73>

МЕДІА&ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ кампус»: е-посібник / уклад. : Семенов О., Муратова О., Пономаренко Н. Суми – Бахмут, 2021. 166 с. URL:

file:///D:/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9D%D0%A3%D0%A8/%D0%A6%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%A3%D0%A8/E-posibnyk_MEDIIVCHYTEL.pdf

Нова українська школа: методика навчання української мови в класах з навчанням румунською мовою закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / укл. : Михайловська Н. А., Фонарюк Т. І., Морараш А. К., Димашок Г. В., Рошка А. Р. Чернівці : Букрек, 2019. 392 с.: іл. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyku/dlya-pedpraysivnykiv/fonaryuk.pdf>.

Салберг П. Фінські уроки 2.0: Чого може навчитися світ з освітніх змін у Фінляндії : пер. з англ. А. Р. Шиян. Харків : Ранок, 2017. 240 с.

Світовий Економічний Форум назвав топ-10 навичок 2025 року. URL: <https://osvitoria.media/news/svitovyj-ekonomichnyj-forum-nazvav-top-10-navychok-majbutnogo>

Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації (за результатами проекту Всеукраїнської школи онлайн – ВШО) : практичні рекомендації / укл.: Н. Софій, О. Федоренко. Київ, 2021. 28 с. URL: file:///D:/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9D%D0%A3%D0%A8/%D0%A6%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%A3%D0%A8/%D0%86nklyuzyvna_osvita.pdf

PISA: читацька грамотність / укл. : Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. Київ : УЦОЯО, 2017. 123 с. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/PISA_Reading.pdf.